

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

D E C I Z I E

cu privire la contestația depusă de Iancu Zaporojan

împotriva deciziei nr. 28 din 12 decembrie 2024 a Comisiei de evaluare
procurorilor

(evaluarea externă conform Legii nr. 26/2022)

*(Dosarul nr. 3-41/24
NR. PIGD 2-25001724-01-3-06012025)*

Contestație în baza Legii nr. 26/2022; evaluarea candidatului la funcția de membru
al Colegiului de disciplină și etică din subordinea Consiliului Superior al
Procurorilor

25 iunie 2025

Textul corespunde originalul

Examinând în ședință publică cererea de contestare depusă de Iancu Zaporojan împotriva Comisiei de evaluare procurorilor cu privire la anularea deciziei nr.28 din 12 decembrie 2024 „privind candidatura lui Iancu Zaporojan, candidat la funcția de membru al Colegiului de disciplină și etică din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor” și dispunerea reluării procedurii de evaluare,

Completul de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei de evaluare procurorilor, compus din:

Ion Malanciuc, *Președinte,*

Diana Stănilă,

Oxana Parfeni, *judecători,*

Stanislav Ungureanu, *grefier*

Cu participarea:

Reprezentantului reclamantului – avocatului Constantin Grigoraș

Reprezentanților părâtei – avocaților Roger Gladei și Valeriu Cernei

constată următoarele:

ASPECTE GENERALE ȘI DE PROCEDURĂ

1. Iancu Zaporojan (reclamantul) a fost numit la 09 ianuarie 2003 în funcția de ajutor-interimar al procurorului în cadrul Procuraturii raionului Dondușeni.

2. Din 2005, Iancu Zaporojan a deținut funcția de procuror în Procuratura raionului Drochia.

3. Prin hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 12-57/14 din 03 aprilie 2014, s-a propus Procurorului General numirea procurorului Iancu Zaporojan în funcția de procuror în Secția investigații financiar-economice din cadrul Direcției investigații generale a Procuraturii Generale.

4. Prin Ordinul Procurorului General nr. 354-p din 10 aprilie 2014, Iancu Zaporojan a fost numit în funcția de procuror în Secția investigații financiar economice a Procuraturii Generale.

5. Prin hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 12-72/16 din 18 martie 2016, s-a propus Procurorului General interimar numirea lui Iancu Zaporojan în funcția de procuror al raionului Nisporeni pentru un mandat de 5 ani.

6. Prin Ordinul Procurorului General nr. 330-p din 28 martie 2016, Iancu Zaporojan a fost numit în funcția de procuror-șef în cadrul Procuraturii raionului Nisporeni.

7. Prin hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 1-86/2021 din 17 august 2021, s-a propus Procurorului General numirea lui Iancu Zaporojan în funcția de procuror-șef al Procuraturii raionului Nisporeni, pentru al doilea mandat de 5 ani.

8. Prin ordinul Procurorului General nr. 689-p din 20 martie 2025, s-a dispus asigurarea interimatului funcției de adjunct al procurorului-șef al Procuraturii Ungheni, șef al Oficiului Nisporeni, de către domnul Iancu Zaporojan, procuror în aceeași subdiviziune.

9. Prin hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 1-130/2025 din 31 martie 2025, s-a respins interimatul funcției de adjunct al procurorului-șef al Procuraturii Ungheni, șef al Oficiului Nisporeni dispus domnului Iancu Zaporojan prin ordinul Procurorului General nr. 689-p din 20 martie 2025.

10. La 15 decembrie 2023, Consiliul Superior al Procurorilor a prezentat Comisiei de evaluare procurorilor (în continuare Comisia de evaluare) lista candidaților pentru funcția de membru al Colegiului de disciplină și etică din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor, printre care se afla și reclamantul Iancu Zaporojan, în vederea evaluării în conformitate cu Legea nr. 26/2022.

11. Ca urmare a evaluării candidatului Iancu Zaporojan, Comisia de evaluare a emis decizia nr. 28 din 12 septembrie 2024 „privind candidatura lui Iancu Zaporojan, candidat la funcția de membru al Colegiului de disciplină și etică din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor”, prin care a decis că, în temeiul art. 8 alin. (1), (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a), alin. (5) lit. b) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, candidatul Iancu Zaporojan nu corespunde criteriilor de integritate financiară și etică, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea.

12. La 31 decembrie 2024, Iancu Zaporojan a contestat, prin intermediul poștei electronice, la Curtea Supremă de Justiție decizia Comisiei de evaluare nr. 28 din 12 septembrie 2024 (f.d. 1, 2-6 recto-verso).

13. La 10 ianuarie 2024, Comisia de evaluare a depus prin intermediul poștei electronice referință, prin care nu a recunoscut pretențiile lui Iancu Zaporojan și a solicitat respingerea acestora (f.d. 28, 29-36).

14. Curtea Supremă de Justiție a convocat părțile în ședință la 17 ianuarie 2025 și 30 ianuarie 2025. Reclamantul a fost reprezentat în fața Curții Supreme de Justiție de avocatul Constantin Grigoraș. Comisia de evaluare a fost reprezentată de către avocații Roger Gladei și Valeriu Cernei.

15. La 30 ianuarie 2025, a fost finalizată examinarea cauzei în fond, fiind anunțat că decizia va fi plasată pe pagina web a CSJ, conform art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26/2022.

a. Evaluarea externă a reclamantului de către Comisie

16. În vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, ai Consiliului Superior al Procurorilor și ai organelor specializate ale acestora, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, dar și, în general, în sistemul justiției, la 10 martie 2022, Parlamentul a adoptat Legea nr. 26, cu modificările ulterioare. Conform acestei legi, toți candidații *inter alia* la funcția de membru al Consiliului Superior al Procuraturii sunt supuși evaluării externe, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcțiile respective. Este evaluată integritatea etică și financiară a acestora. Evaluarea începe cu solicitarea ca candidatul să depună Comisiei declarația de avere și interese personale și a declarației cu privire la lista persoanelor apropiate lui, de transmitere voluntară a răspunsurilor la chestionarul privind integritatea etică.

17. Evaluarea candidatului Iancu Zaporojan a început la 22 decembrie 2023, prin notificarea Comisiei expediată candidatului cu privire la inițierea evaluării și solicitarea de a completa și prezenta declarația de avere și interese personale pentru ultimii cinci ani, care include lista persoanelor apropiate din sistemul judecătoresc, al procuraturii și din serviciul public, precum și un chestionar privind integritatea etică, în termen de șapte zile, în conformitate cu art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022. Candidatul a depus la 29 decembrie 2023 declarația pentru ultimii cinci ani completată și chestionarul de etică în termenul stabilit. În timpul evaluării, Comisia a colectat informații din multiple surse, iar la 03 iulie 2024, 19 august 2024 și 01 octombrie 2024, a solicitat candidatului să prezinte informații suplimentare pentru a clarifica anumite aspecte.

18. La 19 noiembrie 2024, Comisia de evaluare a notificat candidatul Iancu Zaporojan că a identificat anumite aspecte în privința cărora există dubii cu privire la respectarea criteriilor de integritate financiară și etică și l-a invitat să participe la o audiere publică, în temeiul art. 12 alin. (1) din Legea nr. 26/2022. Candidatul nu a solicitat acces la materialele evaluării conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și, prin urmare, nu a primit materialele. La 27 noiembrie 2024, a fost desfășurată audierea candidatului în fața Comisiei.

19. La 12 septembrie 2024 Comisia de evaluare a emis decizia nr. 28 prin care a constatat că, în temeiul art. 8 alin. (1), (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a), alin. (5) lit. b) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, candidatul Iancu Zaporojan nu corespunde criteriilor de integritate financiară și etică, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea.

20. Potrivit deciziei, Comisia de evaluare a constatat:

a) Obținerea gratuită a unui teren pentru construcții în 2011, amplasat în or. Drochia.

Comisia de evaluare a notat că, în perioada 01 noiembrie 2005 – 07 aprilie 2014, candidatul a deținut funcția de procuror în Procuratura raionului Drochia.

Prin decizia Consiliului orășenesc Drochia nr. 5/16 din 2 iunie 2011, candidatului i s-a atribuit cu titlu gratuit dreptul de proprietate asupra unui teren pentru construcția unei case, cu suprafața de 0,0545 ha, amplasat în orașul Drochia. În anexa nr. 2 la decizie, sub nr. 57, este indicat atât numele candidatului, cât și numele A.Z., fără a fi menționate careva date de identificare ale acesteia.

La 04 iunie 2016, pe numele candidatului a fost eliberat Titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren. În Titlu este menționat doar candidatul, fără a fi indicată și A.Z., după cum este menționat în Anexa nr. 2 la decizia Consiliului orășenesc Drochia nr. 5/16 din 02 iunie 2011.

Comisia de evaluare a observat că, potrivit candidatului, decizia Consiliului orășenesc Drochia nr. 5/16 din 2 iunie 2011 a fost emisă în baza demersului procurorului raionului Drochia nr. 976 din 31 martie 2008, înaintat conform art. 38 din Legea cu privire la Procuratură nr. 118 din 14 martie 2003, prin care s-a solicitat identificarea posibilității de a-l asigura pe candidat cu locuință, în baza art. 38 din Legea cu privire la Procuratură, care prevede că, în cazul în care procurorul nu are locuință, autoritatea administrației publice locale este obligată în termen de cel mult un an să-l asigure cu locuință (apartament sau casă) de serviciu, pe perioada de activitate în localitatea respectivă.

Totodată, Comisia de evaluare a identificat că, la 12 septembrie 2009, candidatul a depus la Primăria or. Drochia cerere prin care a solicitat repartizarea terenului pentru construcția casei de locuit cu drept de proprietate privată. În cerere, Iancu Zaporojan a menționat că locuiește în or. Drochia din 1997, activează în or. Drochia din 2005, iar la rubrica „Familia mea constă din ___ persoane”, acesta nu a indicat niciun număr de persoane.

Comisia a remarcat că, în timpul audierii, candidatul a confirmat faptul că, la 12 septembrie 2009, a semnat cererea de atribuire a terenului pentru construcția casei. Fiind întrebat despre acele date specifice din cerere care se referă la statutul familial al solicitantului, candidatul a menționat că este mirat și cel mai probabil a semnat o blanchetă, care i s-a dat de la Primărie și că temei pentru atribuirea acestui teren a fost demersul procurorului-șef al raionului, depus în anul 2008 în baza art. 38 din Legea cu privire la Procuratură nr. 118/2003. Candidatul a confirmat că, la data depunerii cererii sale din 2009, nu era căsătorit și până la acel moment nu a fost căsătorit vreodată.

De asemenea, candidatul a menționat că nu cunoaște cine este doamna „A.Z.”, indicată alături de numele său la numărul de ordine 57 din anexa nr. 2 la

decizia Consiliului orășenesc Drochia nr. 5/16 din 2 iunie 2011 și nici nu cunoaște cine a inclus acest nume în listă. În acest sens a remarcat că, nu era necesar să includă pe cineva în cererea de acordare a terenului, deoarece terenul îi era atribuit pentru el personal în temeiul Legii cu privire la Procuratură.

Comisia de evaluare a reținut că, în decizia Consiliului orășenesc Drochia nr. 5/16 din 02 iunie 2011 cu privire la aprobarea listei beneficiarilor de sectoare de teren pentru construcția caselor de locuit, în care este inclus și candidatul, drept temei juridic pentru atribuirea terenurilor către beneficiari este indicat art. 11 din Codul funciar, dar nicidecum alte prevederi legale care se referă la statutul de procuror. Iar, conform art. 11 din Codul funciar, autoritățile administrației publice locale atribuie familiilor nou-formate sectoare de teren din rezerva intravilanului până la epuizarea acesteia pentru construcția caselor de locuit, anexelor gospodărești și grădini.

Comisia de evaluare a considerat că, pentru atribuirea terenului în temeiul art. 11 din Codul funciar, era necesară întrunirea condiției de „familie nou formată”. La caz, însă, în martie 2008 candidatul nu era căsătorit și, prin urmare, nu întrunea condițiile de eligibilitate pentru alocarea gratuită a terenului pentru construcție în temeiul art. 11 din Codul funciar. Totodată, fiind procuror, candidatul a semnat cererea-blanchetă, dar fără a corecta datele din cerere, care nu erau veridice.

În opinia Comisiei de evaluare, candidatul nu s-a asigurat cu diligența necesară că acțiunile sale să nu afecteze imaginea procuraturii și încrederea societății în acțiunile procurorilor. Furnizarea de către candidat a unor date false, într-un act juridic, adresat autorității publice, a avut drept rezultat obținerea de beneficii necuvenite de către acesta, fapt care afectează încrederea publicului în corectitudinea și onestitatea procurorilor. Lipsa de diligență în acțiunile procurorului în vederea obținerii gratuite a beneficiilor necuvenite sunt inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

Astfel, Comisia de evaluare a conchis că, prin acțiunile sale, candidatul a admis încălcarea mai multor prevederi din Codul de etică al procurorului, aprobat la 27 decembrie 2007, și anume art. 3 lit. a), art. 6 lit. a) și art. 2 lit. a).

b) Obținerea în folosință a locuinței sociale, amplasată în or. Nisporeni.

Comisia de evaluare a stabilit că, la 28 martie 2016, candidatul a început activitatea în cadrul Procuraturii raionului Nisporeni în calitate de procuror, iar la 01 august 2016 a fost promovat în funcția de procuror-șef al Procuraturii respective. La 03 iulie 2018, în calitatea sa de procuror-șef al Procuraturii Nisporeni, candidatul a solicitat Consiliului raional Nisporeni identificarea unei soluții în vederea identificării unei locuințe pe durata exercitării mandatului de procuror, fără a indica vreun temei legal în baza căruia solicită locuința.

Comisia de evaluare a notat că, la ședința din 04 iulie 2018, secretarul Comisiei privind examinarea cererilor de repartizare a locuințelor sociale a Consiliului raional Nisporeni a propus ca, în cadrul ședinței extraordinare din 13 iulie 2018, să se propună acordarea unui apartament candidatului, până la parvenirea altor solicitări care sunt eligibile conform regulamentului, motivând prin faptul că solicitantul este o persoană cu funcție importantă pentru raion. Prin decizia Consiliului raional Nisporeni nr. 4/7 din 13 iulie 2018, candidatului i-a fost oferit, „cu titlu de excepție”, un apartament în locațiune în blocul de apartamente cu statut de locuință socială. Contractul de locațiune a locuinței sociale a fost încheiat de către candidat la 06 noiembrie 2018, la peste patru luni după adoptarea deciziei Consiliului raional Nisporeni și a fost reziliat la 03 septembrie 2021.

Comisia de evaluare a remarcat că, potrivit Raportului auditului conformității asupra implementării Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile al Curții de Conturi, s-a stabilit că, contrar prevederilor pct. 4 din Regulament, precum și contrar scopului proiectului, Comisia din cadrul Consiliului raional Nisporeni a repartizat în 2018, cu titlu de excepție, 5 locuințe sociale unor funcționari cu funcție de conducere din cadrul entităților bugetare din raion, aceștia nefiind eligibili, conform criteriilor privind veniturile obținute și lipsa/existența bunurilor imobile.

Conform Regulamentului aprobat la 14 mai 2014 de Consiliul raional Nisporeni cu privire la modul și condițiile de desfășurare a proiectului și instituirea Comisiei de selectare a beneficiarilor de locuințe sociale, toate categoriile de beneficiari ai locuințelor sociale, trebuie să întrunească anumite condiții obligatorii, printre care:

(1) fiecare gospodărie beneficiară trebuie să aibă un venit mai mic sau egal cu limita de venit adoptată prin decizia Consiliului local, în sumă de 4 612,50 MDL pentru un adult și

(2) membrii familiei (soțul/soția copii si/sau alte persoane întreținute) să nu aibă în proprietate locuințe pe teritoriul Republicii Moldova și peste hotarele ei, teren pentru construcția de locuințe, terenuri cu altă destinație, sau casă construită capital în întovărașirile pomicole, precum și nu au înstrăinat o locuință în ultimii cinci ani în Republica Moldova.

Comisia de evaluare a atras atenția că, potrivit publicației de pe portalul „Moldova Curată” din 30 august 2021 (după emiterea Raportului de către Curtea de Conturi), la acea dată, în raionul Nisporeni mai existau solicitanți de locuințe sociale, care erau în așteptare de șase luni pentru primirea locuinței.

Comisia de evaluare a stabilit că, în iulie 2018, candidatul deținea în proprietate 11 bunuri imobile, dintre care 10 terenuri agricole și unul pentru construcția casei individuale (or. Drochia). Totodată, pentru anii 2018 – 2020, candidatul a înregistrat venituri salariale nete în sumă de 652 813 MDL, având un salariu net lunar de 18 134 MDL.

La fel, Comisia de evaluare a observat că, în răspunsul din comunicarea scrisă, dar și în cadrul audierii, candidatul a explicat că din 2016 (când a fost desemnat în funcția de procuror în Procuratura Nisporeni) și până în 2018 a locuit cu chirie în mun. Chișinău, făcând naveta în fiecare zi Chișinău-Nisporeni-Chișinău și din considerentul că deplasarea zilnică implica riscuri, a solicitat locuință de la administrația locală din Nisporeni.

La întrebarea Comisiei ce acțiuni a întreprins în vederea identificării unei locuințe, candidatul a menționat că este dificil să găsești un imobil în locațiune în or. Nisporeni, cu atât mai mult că nu cunoștea pe nimeni în această localitate. Astfel, s-a adresat colaboratorilor de poliție, dar nu a fost identificată nicio locuință. Candidatul a subliniat că, din câte cunoștea, urmare a unor discuții cu președintele raionului, acele locuințe erau destinate tinerilor specialiști din sfera bugetară, și la acel moment, foarte multe apartamente nu erau ocupate de către beneficiari.

Candidatul a relevat că, în imobilul primit în locațiune a locuit din 2018 până în 2023, achitând o plată lunară în mărime de 1 179,36 MDL, calculată din salariul de funcție. De asemenea, el a menționat că nu a fost informat dacă acel apartament era sau nu cu statut de locuință socială și pentru care categorii de cetățeni era destinat. Iar, la întrebarea Comisiei dacă a încercat să se informeze care sunt condițiile de eligibilitate pentru locuințele sociale, pentru a se asigura că în ochii societății păstrează o credibilitate ca reprezentant al autorității și acțiunile sale nu sunt percepute ca niște abuzuri din partea funcționarilor, candidatul a menționat că nici nu s-a gândit că ar comite vreo ilegalitate prin faptul că solicită apartament pentru care trebuia să achite chirie.

Comisia de evaluare a atras atenția că, potrivit explicațiilor candidatului, acesta nu a întreprins acțiuni active în vederea identificării unei locuințe în mod individual, rezumându-se la presupusele discuții „cu colaboratorii poliției”. Iar necesitatea candidatului de a solicita locuință a parvenit la mai bine de doi ani de la numirea sa în funcție în Procuratura raionului Nisporeni, adică ulterior dării în exploatare a locuințelor sociale.

Totodată, Comisia de evaluare a considerat că, deținerea în proprietate de către candidat a 11 bunuri imobile și veniturile salariale nete înregistrate care erau practic de patru ori mai mari decât venitul stabilit de 4 612,50 MDL pentru un adult, pentru a fi eligibil, îl plasa pe candidat din start în afara condițiilor de eligibilitate pentru obținerea locuinței sociale.

Deopotrivă, Comisia de evaluare a apreciat sintagma „cu titlu de excepție” din textul deciziei Consiliului raional Nisporeni prin care candidatului i-a fost acordată locuință socială, analizată prin prisma veniturilor și proprietăților deținute de candidat, ca fiind una ce creează aparența de superioritate a intereselor unor funcționari publici în comparație cu interesele păturilor social vulnerabile.

Comisia de evaluare a dat o apreciere critică și faptului că, deși investigația jurnalistică privind locuințele sociale din complexul de clădiri în care candidatul a

primit locuința socială a fost publicat în august 2021, evidențiind mai multe ilegalități și preocupări, candidatul a continuat să locuiască acolo încă pentru circa doi ani, până în septembrie 2023, și nici măcar nu a încercat să inițieze o investigație cu privire la faptele invocate în articolul jurnalistic.

În opinia Comisiei de evaluare, lipsa de diligență în acțiunile candidatului pentru obținerea locuinței sociale din or. Nisporeni, folosindu-se de poziția sa oficială, inclusiv prin ignorarea prevederilor normative și a regulilor de etică profesională, neglijând scandalul provocat în societate în jurul acestui subiect în urma investigațiilor jurnalistice, sunt inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial și ridică dubii serioase privind integritatea etică a candidatului.

Astfel, Comisia de evaluare a conchis că, prin acțiunile și inacțiunile sale în vederea obținerii în locațiune a unui apartament din categoria locuințelor sociale, candidatul a admis încălcarea prevederilor Codului de etică al procurorilor, aprobat la 27 mai 2016, și anume pct. 6.1.2, pct. 6.2.5, pct. 6.3.1 și pct. 6.3.6.

c) Utilizarea contului de card bancar al mamei decedate a candidatului.

Comisia de evaluare a constatat că, mama candidatului a deținut un cont bancar curent, la care era atașat un card, care a continuat să fie activ și a fost utilizat după ce aceasta a decedat la 14 decembrie 2021. Din ianuarie 2022 până în mai 2024, pe contul de card au fost înregistrate depuneri bănești în cont în sumă de 33 670 MDL și de retragere a acestora în sumă de 33 997 MDL.

Comisia de evaluare a analizat extrasele de cont bancar ale candidatului, ale mamei candidatului și ale fratelui candidatului. În funcție de destinațiile plăților reflectate în contul personal de card de debit al candidatului, s-au identificat plăți către comercianți în locațiile de pe itinerariul Nisporeni – Drochia – Dondușeni – Chișinău (zilnic sau săptămânal), constituind din cheltuieli frecvente pentru combustibil la stațiile PECO situate în localitățile respective și cumpărături de la diverși comercianți. Cardul a fost folosit și la cantina „A.G.” din or. Nisporeni, care este situată lângă procuratură. Plăți similare în aceste locații și pe acest itinerar au fost identificate și pe conturile de card ale fratelui și mamei candidatului atât înainte, cât și după decesul acesteia.

La 12 ianuarie 2022, la o lună de la decesul mamei candidatului, a fost înregistrată o cerere de depunere în contul de card al acesteia, fiind identificate datele buletinului de identitate al fratelui candidatului, contul fiind suplinat cu suma de 5 000 MDL, iar la 14 ianuarie 2022, la două zile de la suplinirea contului, suma de 5 000 MDL a fost retrasă de la un bancomat din or. Nisporeni.

De asemenea, în perioada 2019 – 2022, în contul de card al mamei, au fost înregistrate mai multe plăți către comercianți în diverse locații din Nisporeni,

precum și retrageri la bancomatele amplasate în Nisporeni în valoare totală de 25 221 MDL (calculul se referă doar la zona Nisporeni).

Comisia de evaluare a stabilit că, în 2023, candidatul a avut trei călătorii în străinătate, în scop de odihnă, în două dintre care a fost cu fratele său. În timpul acestor călătorii, candidatul și fratele său au folosit cardul de cont bancar personal al mamei lor, și anume:

- în perioada 17 – 26 februarie 2023, candidatul a călătorit în Ungaria împreună cu fratele său. Potrivit extrasului de cont bancar, în timpul acestei călătorii au fost înregistrate 27 de tranzacții bancare cu utilizarea cardului de cont al mamei decedate, în România și Ungaria, în sumă de 5 786 MDL;
- în perioada 18 – 30 iunie 2023, candidatul a călătorit în Grecia, unde a folosit cardul de cont al mamei sale decedate. La 16 iunie 2023 contul a fost completat cu două depuneri în sumă de 400 MDL și 9 300 MDL, dar și au fost înregistrate plăți pentru achiziții în sumă de 9 618 MDL.
- în perioada 12 – 19 august 2023, candidatul a călătorit în România împreună cu fratele său. În timpul acestei călătorii, la 11 august, cardul de cont al mamei candidatului a fost suplinat cu suma de 3 000 MDL, iar pe durata șederii în România au fost efectuate plăți către comercianți în sumă de 3 064 MDL.

Comisia de evaluare a atras atenția că, în comunicarea cu Comisia, candidatul a menționat că nici fratele său, nici soția acestuia nu au fost și nu sunt în subiecți ai declarării conform Legii nr. 133/2016. Fiind întrebat cine utilizează acest card și de ce contul nu a fost închis, candidatul a explicat că „probabil acest card este utilizat de fratele său atunci când extrăgea sursele necesare” și el nu cunoaște de ce banca nu a închis acest cont. Cu referire la cererea depusă la 12 ianuarie 2022 la bancă pentru suplinirea contului de card al mamei candidatului, acesta a menționat că probabil fratele său a depus-o și a suplinat contul cu resurse financiare. Candidatul a declarat că nu a suplinat cu bani contul bancar al mamei sale și că, după primirea întrebărilor scrise ale Comisiei, a avut o discuție cu fratele său, care a confirmat că a completat contul de card al mamei sale o dată sau de două ori, inclusiv o dată fiind în străinătate la tratament. Candidatul a subliniat că, în perioada când mama sa era în viață, cardul ei deseori se afla la dânsul, pentru a scoate bani din cont și a face cumpărături solicitate de ea. Candidatul nu a exclus faptul că a achitat și combustibilul pentru automobilul său de pe cardul mamei. Iar, la întrebarea Comisiei, dacă asemenea achitări au fost până la decesul mamei sau și după, candidatul a subliniat că după decesul mamei cardul se află doar la fratele său și în prezent se află la fratele său.

Cu referire la operațiunile bancare în contul de card al mamei, înregistrate în perioada călătoriei în Ungaria, candidatul a declarat în timpul audierii că el nu a utilizat cardul mamei și că avea cardul său personal. A explicat că acest card a fost

utilizat de fratele său, care i-a explicat, în discuția inițiată de candidat după întrebările scrise ale Comisiei, că probabil și-a uitat propriul card acasă și a suplinit contul de card al mamei, pe care l-a utilizat în călătoria din Ungaria.

Pe marginea utilizării contului de card al mamei în călătoria din Grecia, candidatul a confirmat că în această călătorie el a fost fără fratele său și „probabil” a utilizat acest card, pentru a face careva cumpărături pentru frate, explicând că cardul i l-a dat fratele ca să facă unele cumpărături.

Cu referire la călătoria în România, candidatul a confirmat cheltuielile de pe contul său de card, dar cu referire la operațiunile de pe contul de card al mamei, la fel înregistrate în România, a declarat că nu cunoaște, dar având în vedere că a fost la odihnă cu fratele, probabil a fost utilizat de acesta. Fiind întrebat de Comisie, dacă fratele său avea mai mare necesitate decât candidatul de a utiliza în această călătorie suma de 3 064 MDL din contul de card al mamei, având în vedere că a cheltuit de pe contul său în acea călătorie sumă totală de 23 844 MDL, candidatul a răspuns că probabil că da, avea mai mare necesitate.

Comisia de evaluare a considerat că, candidatul a fost evaziv și nu a fost explicit în răspunsurile sale, menționând că nu știa că acest card se afla la fratele său, că a aflat de acest fapt după parvenirea întrebărilor din partea Comisiei, dar anterior a declarat că a utilizat acest card în Grecia, la odihnă, deoarece i l-a dat fratele său. De asemenea, candidatul a menționat în timpul audierii că, atunci când a primit cardul mamei de la frate, nu știa că e al mamei. Comisia a apreciat critici aceste declarații, deoarece numele deținătorului de cont/card bancar este înscris pe fața cardului bancar. Prin urmare, este imposibil ca, utilizând acest card, candidatul să nu fi văzut că este al mamei sale, astfel cum a menționat că nici nu a văzut ce este scris pe card. Candidatul a fost, de asemenea, inconsecvent în declarațiile sale, afirmând mai întâi că numai fratele său a folosit cardul mamei lor după moartea acesteia, în timp ce atunci când s-a confruntat cu utilizarea cardului în timpul călătoriei sale în Grecia, fără frate, a spus imediat că a efectuat careva cumpărături pentru fratele său.

În opinia Comisiei de evaluare, aceste inconsecvențe afectează credibilitatea candidatului în ceea ce privește veridicitatea informațiilor furnizate Comisiei cu privire la utilizarea cardului mamei sale după decesul acesteia.

La fel, Comisia de evaluare nu a acceptat poziția candidatului, precum că după decesul mamei a fost deschisă procedura de moștenire și masa succesorală a fost partajată, iar faptul că instituțiile financiare nu au fost informate cu referire la deschiderea moștenirii a fost o scăpare a notarului, dar și o omisiune din partea lui și a fratelui, astfel că contul bancar al mamei nu a fost declarat la deschiderea succesiunii.

Comisia de evaluare a remarcat că, candidatul știa de existența cardului bancar al mamei sale, deoarece a confirmat în timpul audierilor că a folosit acest card în timpul vieții mamei sale. Astfel, la decesul mamei, candidatul și fratele său

trebuiau să solicite includerea în masa succesorală a banilor din contul bancar al mamei, iar notarul, la rândul său, să informeze banca despre deschiderea succesiunii în privința patrimoniului mamei candidatului.

În această ordine de idei, Comisia de evaluare a ajuns la concluzia că, candidatul a utilizat un instrument financiar asupra căruia nu avea un drept legal, stabilit de legislația bancară sau civilă, pretinzând nejustificat că nu știa, și nu a văzut ce nume este scris pe cardul de cont al mamei sale.

Ba mai mult ca atât, informațiile privind datele din acest cont constituie secret bancar, accesul candidatului la acestea nu a fost autorizat de bancă, inclusiv candidatul a modificat/distorsionat informațiile bancare din acest cont prin operațiunile efectuate – acțiuni care sunt inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial și ridică dubii serioase privind integritatea etică a candidatului.

Astfel, Comisia de evaluare a conchis că, prin acțiunile și inacțiunile sale, cu referire la utilizarea cardului bancar al mamei sale, după decesul ei, candidatul a încălcat prevederile art. 6.1.1 și art. 6.3.1 din Codul de etică al procurorilor, aprobat la 27 mai 2016.

d) Nedeclararea bunurilor imobile în declarațiile anuale pentru 2016, 2018 și 2019:

(i) Nedeclararea a două terenuri agricole în declarația anuală pentru 2016;

Comisia de evaluare a constatat că, în anul 2017, în baza unui contract de vânzare-cumpărare din 16 martie 2017, candidatul a achiziționat două terenuri agricole cu o suprafață de 0,0760 ha și 0,8265 ha, amplasate într-un sat din raionul Drochia. Contractul de vânzare-cumpărare a fost înregistrat la Cadastru la 20 martie 2017. În declarația anuală pentru 2016 (depusă peste o săptămână, la 27 martie 2017), candidatul nu a declarat dreptul de proprietate asupra acestor două terenuri agricole.

Comisia de evaluare a atras atenția că, fiind întrebat despre nedeclararea acestor două terenuri agricole, candidatul a declarat că a respectat procedurile de înregistrare doar atunci când a dispus de timp. Candidatul a invocat că în acea perioadă deja activa și locuia în raionul Nisporeni, iar procedurile de înregistrare a terenurilor urmau a fi perfectate la Agenția Servicii Publice, oficiul Drochia, necesitând în acest sens o programare prealabilă, care nu tot timpul coincidea cu posibilitățile sale. Iar, în timpul audierilor, candidatul a menționat că, sistemul de declarare „este pentru Republica Moldova aparent nou și uneori comitea câte o abatere, dar cu siguranță nu era intenționată”. Fiind întrebat cum explică omiterea declarării terenurilor achiziționate cu doar câteva zile înainte de depunerea declarației, candidatul a explicat că nu a avut nicio intenție de a tăinui ceva, tot timpul și-a propus să fie transparent și în următorul an a făcut declarația respectivă.

(ii) Nedecларarea a patru loturi de teren în declarația anuală pentru 2018 și valoarea a șase loturi de teren în declarația anuală pentru 2019.

Comisia de evaluare a stabilit că, în baza contractului din 21 decembrie 2018, candidatul a achiziționat două terenuri agricole, cu suprafața de 0,7403 ha și 0,0759 ha, amplasate într-un sat din raionul Drochia. Contractul a fost înregistrat la Cadastru la 05 februarie 2019.

Ulterior, prin contractul de vânzare-cumpărare din 01 februarie 2019, candidatul a achiziționat două terenuri cu destinația grădină, cu suprafața de 0,22 ha și 0,33 ha, ambele amplasate într-un sat din raionul Drochia. Contractul a fost înregistrat la Cadastru la data de 15 martie 2019.

Comisia de evaluare a observat că, în declarația anuală pentru 2018, depusă la 29 martie 2019, adică după achiziționarea și înregistrarea la Cadastru a contractelor din 21 decembrie 2018 și 01 februarie 2019, candidatul nu a indicat dreptul de proprietate asupra acestor patru bunuri imobile în secțiunea „Bunuri imobile – Terenuri, în țara și străinătate” din declarație.

Deopotrivă, Comisia de evaluare a stabilit că, la 29 august 2019, candidatul a achiziționat două loturi de teren cu suprafața de 0,7139 ha și 0,0759 ha, ambele amplasate într-un sat din raionul Drochia. Contractul de vânzare-cumpărare a fost înregistrat la Cadastru la 26 septembrie 2019. Însă, în declarația anuală pentru 2019, depusă la 31 martie 2020, contrar prevederilor legale, candidatul nu a indicat valoarea bunurilor imobile achiziționate la 21 decembrie 2018, la 01 februarie 2019 și la 29 august 2019.

Comisia de evaluare a menționat că, candidatul a explicat neindicarea terenurilor achiziționate prin contractele din 21 decembrie 2018 și 01 februarie 2019 în declarația pentru anul 2018, depusă la 29 martie 2019, ca fiind o greșeală tehnică. Iar, neindicarea valorii bunurilor imobile în declarația anuală pentru 2019 s-a datorat cel mai probabil grabei și că „valoarea acestor bunuri a fost declarată pentru anii precedenți”, precum și dintr-o greșeală tehnică.

Comisia de evaluare a constatat admiterea de către candidat a încălcării regimului de declarare a averii: (1) candidatul nu a declarat dreptul de proprietate asupra a șase bunuri imobile în declarațiile anuale pentru 2016 și 2019; (2) candidatul nu a declarat valoarea a șase bunuri imobile în declarația anuală pentru 2019.

Comisia de evaluare a apreciat explicațiile candidatului, precum că aceste omisiuni nu au fost intenționate, s-au datorat „grabei” și „din neștire”, precum și că a recunoscut că „uneori comitea câte o abatere, dar cu siguranță nu era intenționată”, ca fiind neplauzibile pentru un candidat cu experiență de durată mare în domeniul dreptului, cu atât mai mult că în această perioadă candidatul deținea o funcție managerială și implicit ar trebui să fie un exemplu pentru subalterni.

În această ordine de idei, Comisia de evaluare a concluzionat că, prin acțiunile și inacțiunile sale, candidatul a încălcat cerințele regimului de declarare a averii stabilit prin Legea nr. 133/2016, precum și instrucțiunile/regulamentele aprobate de Autoritatea Națională de Integritate, în partea care se referă la nedeclararea bunurilor imobile, valoarea bunurilor imobile, iar aceste încălcări nu au fost incidente unice, dar s-au repetat pentru câțiva ani. Iar, răspunsurile date de candidat, conform cărora „cel mai probabil a fost vorba de o omisiune” și subliniind că „este mai probabil că aceste omisiuni să fi fost făcute mai mult din grabă, din ignoranță”, au întărit dubiile Comisiei cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară, astfel cum este prevăzut de Legea nr. 26/2022.

LEGISLAȚIA ȘI STANDARDELE RELEVANTE

21. Cu referire la cadrul normativ aplicabil, în debutul analizei sale, Completul de judecată special observă că, în contestație, reclamantul a invocat că prevederile Codului administrativ au prioritate față de prevederile Legii privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26/2022.

22. La aspectul dat, Completul de judecată special învederează că, aplicarea Codului administrativ și limitele ei este o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia decide Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ (DCC nr. 163 din 01 decembrie 2022, §24, DCC nr. 2 din 18 ianuarie 2022, §19).

23. Art. 1 din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26/2022:

„Prezenta lege reglementează raporturile juridice aferente procedurii de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Magistraturii, precum și a candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcțiile respective.”

24. Art. 4 alin. (1) și (2) din Legea nr. 26/2022:

„Comisia de evaluare are independență funcțională și autonomie decizională față de orice persoane fizice sau juridice, indiferent de forma juridică de organizare a acestora, inclusiv față de fracțiunile politice și partenerii de dezvoltare care au participat la desemnarea membrilor acesteia.

În activitatea sa, Comisia de evaluare se conduce de Constituția Republicii Moldova, de prezenta lege și de alte acte normative ce reglementează domeniile

conexe activității sale. Comisia de evaluare funcționează în baza regulamentului propriu de organizare și funcționare, aprobat de către aceasta.”

25. Art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26/2022:

„Cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.”

26. Art. 1 alin. (1) și (2) din Codul administrativ:

„Legislația administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la înfăptuirea activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia.

Anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.”

27. Prin urmare, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ. Deși, Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale.

28. Art. 10 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017:

„Legea organică este actul normativ care reprezintă o dezvoltare a normelor constituționale și poate interveni în domeniile expres prevăzute de Constituție.”

29. Art. 7 alin. (3) din Legea nr. 100/2017:

„În cazul în care între două acte normative cu aceeași forță juridică apare un conflict de norme, se aplică prevederile ultimului act normativ adoptat, aprobat sau emis, cu excepția situațiilor prevăzute la art. 5 alin. (3) și (4).”

30. În Preambulul Legii nr. 26/2022 este stipulat că:

„În vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, ai Consiliului Superior al Procurorilor și ai organelor specializate ale acestora, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, dar și, în general, în sistemul justiției,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.”

31. Criteriile de evaluare sunt prevăzute de art. 8 alin. (2)-(5) din Legea nr. 26/2022 și prevăd următoarele:

„(2) Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă:

a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;

b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017;

c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

(3) În cazul lipsei unor reguli de etică și conduită aprobate pentru domeniul în care activează sau a activat candidatul, se verifică dacă comportamentul din trecut al candidatului provoacă sau nu suspiciuni rezonabile referitoare la corespunderea acestuia cu standardele etice și de conduită stabilite pentru judecători și procurori.

(4) Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă:

a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;

b) Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

(5) Pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare verifică:

a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export;

b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;

c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;

d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art.2 alin. (2);

e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art. 2 alin. (2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;

f) dacă există sau nu donații în care candidatul sau persoana specificată la art.2 alin. (2) are statut de donatar sau de donator;

g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.”

32. Articolul 13 din Legea nr. 26/2022 reglementează modul de adoptare a deciziei Comisiei. Partea relevantă a acestui articol este următoarea:

„(1) În urma desfășurării procedurii de evaluare, Comisia de evaluare emite o decizie motivată privind constatarea promovării sau nepromovării evaluării. Retragerea din concurs a unui candidat ulterior datei transmiterii către Comisia de evaluare a listelor cu candidați de către instituțiile responsabile de organizarea alegerilor sau, după caz, a concursului, indiferent de motivul invocat de candidat, se echivalează cu nepromovarea evaluării de către candidatul respectiv.

(2) Decizia Comisiei de evaluare trebuie să cuprindă faptele relevante, motivele și concluzia comisiei cu privire la promovarea sau nepromovarea evaluării.

(3) Decizia Comisiei de evaluare se adoptă cu votul majorității membrilor care participă la luarea acesteia. Membrii Comisiei de evaluare nu au dreptul să se abțină de la vot. [...]

(5) Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.

(6) Decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs. Decizia se expediază organelor competente potrivit legii pentru examinarea încălcărilor depistate, însă constatările din decizie nu au o valoare probantă pentru orice alte proceduri sau procese. [...]”

33. Cu referire la marja de apreciere (dreptul discreționar) al Comisiei de evaluare, prin Avizul nr. 1069/2021 din 13 decembrie 2021 (§11), Comisia de la Veneția și Direcția Generală au observat că:

„Integritatea personală a membrilor care constituie Consiliile Superioare (de judecători și procurori) este un element esențial al naturii unor astfel de organe; asigură încrederea cetățenilor în instituțiile de justiție – încredere în magistrați și în integritatea acestora. Într-o societate care respectă valorile fundamentale ale democrației, încrederea cetățenilor în acțiunea Consiliilor Superioare depinde foarte mult, sau esențial, de integritatea personală și de competența și credibilitatea apartenenței sale.”

34. Comisia de la Veneția și Direcția Generală și-au exprimat anterior opinia, în alte contexte, că situațiile critice din domeniul justiției, ca niveluri extrem de ridicate de corupție, pot justifica soluții la fel de radicale, precum un proces de verificare a judecătorilor în funcție. În cele din urmă, ține de competența autorităților moldovenești să decidă dacă situația predominantă în sistemul judiciar moldovenesc creează o bază suficientă pentru a supune toți judecătorii și procurorii, precum și membrii CSM și CSP, la evaluări extraordinare de integritate.

35. Potrivit Obiectivului 1.2. din Direcția strategică I „Consolidarea integrității și responsabilității în sectorul justiției” din Legea pentru aprobarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia nr. 211 din 06 decembrie 2021:

„Identificarea unor pârgii eficiente de întărire a independenței judecătorilor și a procurorilor urmează a fi corelată cu creșterea responsabilității și integrității acestora. Responsabilitatea și integritatea sunt printre principalele elemente de asigurare a încrederii cetățenilor în sistemul justiției și de garanție a derulării unor proceduri echitabile. Dezvoltarea și promovarea unei culturi a integrității judiciare constituie un element important în prevenirea corupției care este una dintre principalele amenințări în adresa societății și funcționării statului de drept.

În prezent, potrivit sondajelor realizate, corupția și lipsa de integritate în sistemul judecătoresc sunt percepute de publicul larg la un nivel înalt. În Raportul privind al patrulea ciclu de evaluare a Moldovei, GRECO este profund îngrijorat de indicii potrivit cărora în funcția de judecător sunt numiți candidați care prezintă riscuri de integritate.

Comisia Internațională a Juriștilor, în Raportul misiunii de evaluare din 2018, accentuează importanța faptului ca corupția în sistemul judecătoresc să fie combătută prin măsuri ferme și, în mod prioritar, în deplină armonie cu principiile statului de drept și drepturile omului. Aceasta este îngrijorată de faptul că multe investigații penale par să fie concentrate mai degrabă pe suprimarea opoziției sau prevenirea părerilor disidente în sistemul judecătoresc decât pe eradicarea reală a corupției.

Este esențial ca actorii din cadrul sistemului justiției, individual și în colectiv, să respecte și să onoreze funcția deținută ca fiind un mandat public și să depună efort pentru a spori și menține încrederea publicului în sistem.”

36. În § 34 din Avizul nr. 24 (2021) privind Evoluția Consiliilor Justiției și rolul acestora în sisteme judiciare independente și imparțiale, Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) a reamintit că:

„procesul de selecție a membrilor unui Consiliu, inclusiv posibile campanii de către candidați ar trebui să fie transparente și să se asigure că calificările candidaților, în special imparțialitatea și integritatea acestora sunt verificate. În opinia Comisiei de la Veneția și a Direcției Generale, ar trebui făcută o distincție între verificarea membrilor în exercițiu și „pre-verificarea” candidaților pentru o poziție în aceste organisme. Ca o chestiune de principiu, securitatea pe termen determinat al mandatelor membrilor organelor (constituționale) are scopul de a asigura independența acestora față de presiunile externe. Măsurile care ar periclita continuitatea calității de membru și ar interfera cu securitatea mandatului membrilor acestei autorități (vetting) ar ridica suspiciunea că intenția din spatele acestor măsuri ar fi de a influența deciziile acestora și, prin urmare, ar trebui privite ca o măsură de ultimă oră. Controalele de integritate care vizează candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și al Consiliului Superior al Magistraturii și organele lor specializate reprezintă un proces de filtrare și nu un proces de verificare judiciară și, ca atare, pot fi considerate, dacă sunt implementate corespunzător, că ating un echilibru între beneficii a măsurii, în ceea ce privește contribuția la încrederea justiției, și posibilele efecte negative ale acesteia.”

37. De asemenea, în § 50 din Avizul din 14 martie 2023, Comisia de la Veneția și DGI au indicat că sunt la curent cu faptul că proiectul articolului 12 reflectă

articolul 8 din Legea nr. 26/2022, care reglementează procedura de pre-vetting a candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și al Consiliului Superior al Magistraturii. Totuși, ceea ce se permite cu scopul examinării candidaților, nu neapărat se permite în vederea evaluării extraordinare a judecătorilor și procurorilor în funcție, mizele sunt mai mari pentru ei și pentru stabilitatea ordinii juridice în general. Deși criteriile pentru pre-vetting pot fi relativ flexibile și bazate pe o evaluare globală a integrității candidaților, a antecedentelor, a relațiilor etc., destituirea unui judecător sau a unui procuror numit în funcție într-un mod legal trebuie să fie justificată cu referința mai precisă la o conduită inadecvată, care ar trebuie să fie mai bine definită de lege.

38. Potrivit opiniei *amicus curiae* a Comisiei de la Veneția, conceptul de evaluare a integrității implică implementarea unui proces de mecanisme care vizează garantarea celor mai înalte norme în materie de conduită și de integritate financiară solicitate pentru accederea în funcția publică. Într-un sistem de control prealabil al integrității, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în cazul unei simple îndoieli pe baza unei evaluări a riscurilor. Totuși, decizia de nepromovare a evaluării unui candidat trebuie legată de un indiciu de ilegalitate, cum ar fi averea inexplicabilă, chiar dacă nu se poate dovedi dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale (a se vedea CDL-AD(2022)011, §9-10).

39. În Avizul său, Comisia de la Veneția și Direcția Generală au mai notat că Comisia de evaluare emite un raport negativ atunci când are „dubii serioase” cu privire la comiterea de către judecător sau un procuror a unor încălcări. Această normă presupune că concluziile Comisiei de evaluare nu stabilesc vinovăția persoanei vizate, nici nu atrag direct răspunderea penală, ceea ce ar necesita cel mai probabil un alt standard de probă (mai înalt). Într-o anumită măsură, această structură reduce potențialul unui conflict dintre constatările Comisiei de evaluare și ale altor organe administrative sau judiciare, menționate anterior.

40. La 06 aprilie 2023, Curtea Constituțională a verificat constituționalitatea unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022. În §§ 120, 123, 133, 134, 135 din decizia de inadmisibilitate nr. 42 din 06 aprilie 2023, Curtea Constituțională a reținut următoarele:

„prin termenul „grav”, legislatorul a limitat marja discreționară a Comisiei de evaluare la evaluarea integrității etice a candidaților. Criteriul îi permite Comisiei să decidă nepromovarea candidatului doar dacă a constatat încălcări ale regulilor de etică și de conduită profesională de o gravitate ridicată. Acest fapt presupune că candidatul poate pune în discuție gravitatea încălcărilor constatate de Comisie în fața completului special al Curții Supreme de Justiție, care în cele din urmă poate aprecia caracterul „grav” al abaterii constatate în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei. Raționamentele sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, în cazul termenilor „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a) din Lege.

Pentru ca Consiliul să-și exercite atribuțiile constituționale de asigurare a numirii, transferării, detașării, promovării în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători (a se vedea articolul 123 din Constituție), legislatorul a stabilit că în calitate de membri ai acestui organ constituțional trebuie să fie alese persoane (judecători și non-judecători) cu o înaltă reputație profesională și integritate personală verificată de Comisia de evaluare în ultimii 15 ani. Prin urmare, Curtea Constituțională a considerat rezonabilă decizia legislatorului de a stabili o perioadă extinsă de verificare a integrității financiare a candidaților.

Cu privire la textul „dubii serioase” din articolul 13 alin. (5) din Legea nr. 26, Curtea a constatat că textul criticat instituie un standard de probă aplicabil procedurii de evaluare. Astfel, atunci când Comisia de evaluare trebuie să decidă cu privire la integritatea unui candidat, ea trebuie să constate dacă există sau nu dubii serioase cu privire la respectarea criteriilor de integritate etică și financiară de către candidat, stabilite de articolul 8 din Lege.

Curtea Constituțională a reținut că, definirea standardelor de probă implică în mod inevitabil utilizarea unor texte flexibile. În acest caz, standardul de probă stabilit de legislator urmărește să ghideze Comisia de evaluare la aprecierea rezultatelor evaluării.

De asemenea, legea obligă Comisia de evaluare să emită o decizie motivată, care trebuie să cuprindă faptele relevante, motivele și concluzia Comisiei cu privire la promovarea sau nepromovarea. Mai mult, legea îi permite candidatului să pună în discuție existența unor dubii serioase cu privire la respectarea de către acesta a criteriilor de integritate etică și financiară în fața completului special al Curții Supreme de Justiție.”

41. Articolul 14 din Legea nr. 26/2022 reglementează modul de contestare a deciziilor Comisiei de evaluare și de examinare a contestațiilor. Partea relevantă a art. 14, este următoarea:

„(1) Decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

(2) Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din 3 judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție și confirmați prin decret al Președintelui Republicii Moldova. [...]

(6) Cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv. [...]

(8) La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii:

a) respingerea cererii de contestare;

b) admiterea cererii de contestare și dispunerea o singură dată a reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat;

c) constatarea promovării sau nepromovării evaluării în cazul contestării repetate a deciziei Comisiei de evaluare, adoptată în urma reevaluării dispuse anterior.

(9) Decizia completului de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție este irevocabilă din momentul emiterii. Decizia se consideră emisă din momentul plasării acesteia pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se notifică participanților în termen de 5 zile de la data emiterii. [...]"

42. În § 81 din Hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26/2022, Curtea Constituțională a stabilit că:

„legea trebuie să prevadă un remediu în cazurile în care candidatului nu i-au fost asigurate drepturile procedurale în cadrul procedurii de evaluare. În funcție de eventualele curențe procedurale admise la etapa evaluării, de natura dreptului procedural afectat, precum și de circumstanțele particulare ale cauzei, Curtea reține că neasigurarea unui drept procedural poate fi considerată o problemă centrală a litigiului.”

43. Verificând dacă dispozițiile contestate îi permit Completului de judecată special al Curții Supreme de Justiție să „examineze suficient” problemele centrale ale eventualelor litigii, Curtea Constituțională a admis că dispozițiile contestate sunt apte să realizeze obiectivul urmărit de legislator, i.e. să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură nesemnificative [Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023, § 83].

44. Curtea a observat că articolul 12 alin.(4) din Legea nr. 26/2022 stabilește drepturile candidatului în cadrul procedurii de evaluare și prevede:

„Candidatul are următoarele drepturi:

- a) să participe la ședințele Comisiei de evaluare și să dea explicații verbale;
- b) să fie asistat de un avocat sau de un avocat stagiar pe parcursul procedurii de evaluare;
- c) să ia cunoștință de materialele evaluării, cu cel puțin 3 zile până la audiere;
- d) să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior;
- e) să conteste decizia Comisiei de evaluare.”

45. Completul de judecată special reține că noțiunea „drepturi și obligații cu caracter civil” nu poate fi interpretată doar printr-o referință la dreptul intern al statului pârât; este vorba de o noțiune „autonomă”, care reiese din Convenție.

Art. 6 §1 se aplică indiferent de calitatea părților, de natura legislației ce reglementează modul de stabilire a „contestației” (lege civilă, comercială, administrativă etc.) și de autoritatea competentă să o soluționeze (instanță de drept comun, organ administrativ etc.) [Georgiadis împotriva Greciei, §34; Bochan împotriva Ucrainei (nr. 2) (MC), §43; Naït-Liman împotriva Elveției (MC), §106].

46. Aplicabilitatea art. 6 §1 în materie civilă depinde, în primul rând, de existența unei „contestații” (în limba engleză „dispute”). În plus, trebuie să se întemeieze pe un „drept” care să poată fi pretins, cel puțin în mod credibil, recunoscut în dreptul intern, indiferent dacă acest drept este sau nu protejat de Convenție. Trebuie să fie vorba despre o contestație reală și serioasă, care poate privi atât existența însăși a dreptului, cât și întinderea sa sau modalitățile sale de exercitare. În sfârșit, rezultatul procedurii trebuie să fie în mod direct decisiv pentru dreptul „civil” în cauză, o legătură foarte slabă ori consecințe îndepărtate nefiind suficiente pentru ca art. 6 §1 să fie aplicabil [Regner împotriva Republicii Cehe (MC), §99; Károly Nagy împotriva Ungariei (MC), §60; Naït-Liman împotriva Elveției (MC), §106].

47. Prin urmare, Completul de judecată special conchide că prin prisma art. 6 §1 CEDO, a Hotărârii Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 și articolul 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, pentru a stabili dacă în cadrul procedurii de evaluare reluate Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, urmează a fi verificat faptul dacă reclamantului Iancu Zaporojan i-au fost respectate drepturile procedurale prevăzute de lege specială.

48. Completul special al Curții Supreme de Justiție reține că, deși marja de apreciere a Comisiei în ce privește „dubiile serioase” nu este nelimitată (concluziile trebuie să se bazeze pe date obiective), ea este destul de largă. Eventualele riscuri în raport cu beneficiile, în cazul neadmiterii unui candidat, deși, integru, însă care nu a fost în stare să înlăture anumite dubii în privința sa, sunt cu mult mai mici decât în situația în care este admis un candidat neintegru din considerentul că orice dubiu ar trebui să fie interpretat în favoarea persoanei. Această stare e determinată atât de interesul general sporit față de procesul de preselecție în Consiliul Superior al Procurorilor, cât și de eventuala interferență redusă în drepturile subiecților supuși evaluării, spre deosebire de consecințele vetting-ului propriu-zis.

49. Completul special al Curții Supreme de Justiție învederează că, în speță, nu se pune în discuție dreptul reclamantului de a rămâne în profesie, ci se referă la o evaluare pre-vetting, adică la un exercițiu unic, de preselecție în organul de autoadministrare, într-un moment istoric, caracterizat printr-o percepție general acceptată că lucrurile în justiție merg foarte prost având la bază diferite cauze (corupție, neprofesionalism, obediență cronică față de politic etc.). În astfel de

circumstanțe este imperios necesar ca persoanele care să acceadă în organele de autoadministrare să aibă o reputație ireproșabilă, ca să nu existe nici un dubiu în privința lor. Or, în caz contrar, deciziile adoptate de aceste organe, inclusiv cele prin care se va răsturna o eventuală propunere care va veni deja din partea unei comisii vetting, nu se vor bucura de credibilitate și nu vor avea capacitatea de a convinge publicul larg că sunt corecte.

50. Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022:

„În contextul evaluării candidaților menționați la alin. (1) este verificată și averea persoanelor apropiate candidaților, astfel cum acestea sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor menționate la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.”

51. Art. 38 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură nr. 118/2003:

„Articolul menționat prevedea că „în cazul în care procurorul nu dispune de locuință sau are nevoie să-și îmbunătățească condițiile de trai, autoritatea administrației publice locale este obligată, în termen de maxim un an de la numirea sa, să pună la dispoziție spațiu de locuit (apartament sau casă) de serviciu pentru perioada de muncă în localitatea respectivă.”

52. Art. 11 din Codul funciar, aprobat prin Legea nr. 828/1991:

„Autoritățile administrației publice locale atribuie cetățenilor terenuri fără plată, eliberându-le titluri de proprietate:

- atribuie familiilor nou-formate sectoare de teren din rezerva intravilanului până la epuizarea acestora pentru construcția caselor de locuit, anexelor gospodărești și grădini.”

53. Pct. 3 din Regulamentul aprobat la 14 mai 2014 de Consiliul raional Nisporeni cu privire la modul și condițiile de desfășurare a proiectului și instituirea Comisiei de selectare a beneficiarilor de locuințe sociale:

„Pentru locuințele sociale ce urmează a fi construite prin intermediul organelor administrației publice locale, solicitanții trebuie să fie cetățeni ai Republicii Moldova, care fac parte din următoarele categorii:

- (1) persoanele cu dezabilități severe;
- (2) persoanele dezinstituționalizate (orfani cu vârsta între 18 și 21 ani);
- (3) familiile cu cel puțin trei copii minori, familiile cu un singur părinte care cresc cel puțin 2 copii minori;
- (4) familiile sau persoanele care întrețin copii cu dezabilități severe;
- (5) familiile în care cel puțin unul dintre membrii familiei este angajat al unei instituții bugetare sau activează în sfera serviciilor publice.”

54. Pct. 4 din Regulamentul aprobat la 14 mai 2014 de Consiliul raional Nisporeni cu privire la modul și condițiile de desfășurare a proiectului și instituirea Comisiei de selectare a beneficiarilor de locuințe sociale:

„Toate categoriile incluse în punctul 3 trebuie să întrunească următoarele condiții obligatorii:

(1) fiecare gospodărie beneficiară trebuie să aibă un venit mai mic sau egal cu limita de venit adoptată prin decizia Consiliului local, în sumă de 4 612,5 MDL pentru un adult;

(2) membrii familiei (soțul/soția copii și/sau alte persoane întreținute) să nu aibă în proprietate locuințe pe teritoriul Republicii Moldova și peste hotarele ei, teren pentru construcția de locuințe, terenuri cu altă destinație, sau casă construită capital în întovărășirile pomicole, precum și nu au înstrăinat o locuință în ultimii cinci ani în Republica Moldova.”

55. Pct. 10 subpct. 6) din Regulamentul aprobat la 14 mai 2014 de Consiliul raional Nisporeni cu privire la modul și condițiile de desfășurare a proiectului și instituirea Comisiei de selectare a beneficiarilor de locuințe sociale:

„Cererile solicitanților de locuințe sociale trebuie să fie însoțite de următoarele documente:

6) Certificatul eliberat de Oficiul Teritorial Cadastral sau de Primărie (în cazul în care bunul imobil nu este înregistrat la Oficiul Teritorial Cadastral), și că membrii familiei (soțul/ soția, copiii și/sau alte persoane întreținute) nu dețin în proprietate locuințe pe teritoriul Republicii Moldova și peste hotarele ei, teren pentru construcția de locuințe, terenuri cu altă destinație sau casă construită capital în întovărășirile pomicole, precum și nu au înstrăinat o locuință în ultimii 5 ani în Republica Moldova.”

56. Art. 96 alin. (1)-(2) din Legea privind activitatea băncilor nr. 202/2017:

„(1) Banca este obligată să păstreze confidențialitatea asupra tuturor faptelor, datelor și informațiilor referitoare la activitatea sa, precum și asupra oricăror fapte, date sau informații, aflate la dispoziția sa, referitoare la persoana, bunurile, activitatea, afacerea, relațiile personale sau de afaceri ale clienților băncii ori informațiile referitoare la conturile clienților (solduri, rulaje, operațiuni derulate), tranzacțiile încheiate de clienți, precum și a altor informații despre clienți care i-au devenit cunoscute.

(2) În sensul prezentului capitol, informațiile prevăzute la alin. (1) constituie secret bancar.”

57. Art. 97 alin. (1)-(3) lit. a) și b) din Legea nr. 202/2017:

„(1) Obligația de păstrare a secretului bancar nu poate fi opusă unei autorități competente în exercitarea atribuțiilor sale de supraveghere pe bază individuală și/sau consolidată.

(2) Furnizarea informației care constituie secret bancar, inclusiv către autoritățile publice abilitate prin legi speciale să solicite informații de la persoanele fizice și juridice, se efectuează în strictă conformitate cu prezentul articol.

(3) Informația care constituie secret bancar urmează a fi furnizată de bancă, în măsura în care furnizarea acestei informații este justificată de scopul pentru care este solicitată, în următoarele cazuri:

- a) la solicitarea clientului băncii sau a reprezentantului acestuia;
- b) în cazul decesului clientului băncii, la solicitarea moștenitorului acestuia, cu anexarea certificatului de moștenitor, precum și la solicitarea notarului care a deschis procedura succesorală, cu anexarea copiei certificatului de deces al clientului băncii.”

58. Pct. 22 din Regulamentul cu privire la cardurile de plată, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 157 din 01 august 2013:

„Cardul de plată este proprietatea prestatorului emitent care are dreptul exclusiv de a acorda solicitanților statut de deținător de card de plată și de a retrage acest statut în condițiile prestabilite. Statutul de deținător de card se acordă persoanei pentru care se emite cardul.”

59. Pct. 42 din Regulamentul cu privire la cardurile de plată:

„Deținătorul cardului de plată utilizează cardul în conformitate cu prevederile Legii, prezentul Regulament și condițiile contractului încheiat cu prestatorul de servicii de plată.”

60. Anexa la Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică nr. 199 din 16 iunie 2010:

„Funcțiile de demnitate publică sunt *inter alia*: Procuror General, prim-adjunct al Procurorului General, adjunct al Procurorului General, procurori de toate nivelurile.”

61. Art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133/2016:

„Subiecți ai declarării averii și a intereselor personale sunt:

- a) persoanele care dețin funcțiile de demnitate publică prevăzute în anexa la Legea nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică.”

62. Art. 4 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 133/2016:

„Subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) declară:

- b) bunurile mobile și imobile, inclusiv cele nefinalizate, deținute în proprietate cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață de către subiectul declarării, inclusiv în calitate de beneficiar efectiv, de membrii familiei lui și de concubinul/concubina lui ori aflate în posesia acestora în baza unor contracte de mandat, de comision, de administrare fiduciară, a unor contracte translativ de posesie și de folosință.”

63. Art. 5 alin. (4) din Legea nr. 133/2016:

„Responsabilitatea pentru depunerea în termen a declarației, precum și pentru veridicitatea și deplinătatea informațiilor o poartă persoana care o depune.”

64. Art. 6 alin. (1) din Legea nr. 133/2016:

„Declarația se depune anual, până în data de 31 martie, indicându-se veniturile obținute de către subiectul declarării împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal precedent, de asemenea bunurile deținute și interesele personale prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b)-m) **la data depunerii declarației.**”

65. Pct. 12 din Instrucțiunea privind modul de completare a declarației de avere și interese personale, aprobată prin Ordinul Autorității Naționale de Integritate nr. 2 din 13 ianuarie 2017 (în vigoare de la 17 februarie 2017 până la 18 februarie 2022):

„Capitolul III „BUNURI IMOBILE ÎN ȚARĂ ȘI/SAU ÎN STRĂINĂTATE” se completează după cum urmează:

La secțiunea A „Terenuri”, în coloanele:

g) „Valoarea bunului” – se indică valoarea conform documentului care certifică proveniența terenului sau valoarea cadastrală dacă terenul a fost evaluat de organele cadastrale. În cazul în care terenul a fost dobândit prin contracte de donații sau moșteniri se va indica valoarea cadastrală, conform Registrului bunurilor imobile. În cazul deținerii în proprietate a terenurilor în baza dispozițiilor autorităților publice locale și care până la momentul declarării nu au fost supuse procedurii de evaluare se operează cu mențiunea „neevaluat”.”

66. Capitolul VI, din Regulamentul privind modul de completare a declarației de avere și interese personale în formă electronică, aprobat prin Ordinul Autorității Naționale de Integritate nr. 15 din 27 februarie 2018 (în vigoare de la 09 martie 2018 până la 18 februarie 2022):

„VI. Completarea compartimentului „Bunuri imobile”:

Pct. 33 – La această etapă, subiectul declarării are obligația să declare bunurile imobile deținute, inclusiv în calitate de beneficiar efectiv, împreună cu membrii familiei lui și concubinul/concubina lui, atât în țară cât și în străinătate, la data depunerii declarației.

Pct. 34 – Informația privind bunurile imobile în țară și/sau în străinătate se completează după cum urmează:

1) La secțiunea A „Terenuri” în casetele respective se indică următoarea informație:

i) „Valoarea contractuală/cadastrală” – se indică valoarea conform documentului care certifică proveniența terenului sau valoarea cadastrală dacă terenul a fost evaluat de organele cadastrale. În cazul în care terenul a fost dobândit prin contracte de donații sau moșteniri se va indica valoarea cadastrală, conform Registrului bunurilor imobile. În cazul deținerii bunului în proprietate în baza dispoziției autorității publice locale și care până la momentul declarării nu a fost supus

procedurii de evaluare sau în cazul deținerii bunului cu drept de folosință, se indică „0”.”

67. Art. 2 lit. a), Art. 3 lit. a), art. 6 lit. a) din Codul de etică al procurorului, aprobat la 27 decembrie 2007:

„Art. 2 lit. a) definește noțiunea de comportament ireproșabil al procurorului ca fiind comportamentul demn și adecvat în societate, bazat pe principiile moralității, eticii profesionale și culturii generale, menit să asigure buna reputație a procurorului precum și funcționarea eficientă a Procuraturii.

Art. 3 lit. a): imaginea de bună reputație a organelor Procuraturii se creează în baza *inter alia* a principiului *legalității*, potrivit căruia procurorii, în acțiunile lor, sunt obligați să respecte cu strictețe legea, [...], alte acte legislative și normative în vigoare.

Art. 6 lit. a): în afara orelor de serviciu procurorul trebuie să dispună de un comportament ireproșabil care ar păstra și ar consolida încrederea populației în imparțialitatea și prestigiul activității autorităților publice.”

68. Conform pct. 6 din Codul de etică al procurorilor, aprobat la 27 mai 2016, procurorii se află în serviciul societății, sunt responsabili de conduita lor și au datoria ca prin fiecare acțiune și decizie să onoreze jurământul depus, respectând cele mai înalte standarde de etică și conduită potrivit următoarelor principii:

„6.1 Principiul supremației legii

Potrivit acestui principiu, procurorul trebuie:

6.1.1 să respecte legislația națională și actele internaționale la care Republica Moldova este parte, principiile judecării echitabile cum sunt prevăzute în articolul 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului, actele normative ale Procuraturii, și ale organelor de autoadministrare a procurorilor;

6.1.2 să acționeze în mod echitabil și onest.

6.2 Principiul independenței

Potrivit acestui principiu, procurorul trebuie:

6.2.5 să nu folosească prerogativele funcției pentru a influența deciziile altor instituții sau persoane care activează atât în domeniul public, cât și în cel privat.

6.3 Principiul integrității

Potrivit acestui principiu, procurorul trebuie:

6.3.1 să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate pentru a asigura încrederea societății în procuratură;

6.3.6 să nu ofere temei de a se considera drept o persoană pretabilă comiterii unor acte de corupție sau abuzuri.”

69. Art. 2 alin. (2) din Regulamentul de evaluare al Comisiei de evaluare procurorilor, în temeiul Legii nr. 26/202:

„La evaluarea conformității cu criteriul de integritate etică, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentelor minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, care să cuprindă, dar fără a se limita la următoarele:

- a. dacă incidentul a fost un eveniment singular;
- b. lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii nesemnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) – cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier;
- c. sau care nu este perceput de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și regulamentelor.”

ARGUMENTELE PĂRȚILOR

a. Argumentele reclamantului

70. La 31 decembrie 2024, Iancu Zaporojan a depus prin intermediul poștei electronice cerere de contestare împotriva Comisiei de evaluare procurorilor, solicitând anularea deciziei Comisiei de evaluare procurorilor nr. 28 din 12 decembrie 2024 „privind candidatura lui Iancu Zaporojan, candidat la funcția de membru al Colegiului de disciplină și etică din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor” și dispunerea reevaluării sale.

71. În motivarea acțiunii, Iancu Zaporojan a invocat, ca unul dintre principalele motive, caracterul viciat al procedurii de evaluare și încălcarea dreptului la apărare. În acest sens, reclamantul a menționat că nu i-au fost oferite garanții efective privind exercitarea dreptului la apărare în cadrul procedurii de evaluare. Deși Legea nr. 26/2022 oferă candidatului posibilitatea de a accesa materialele evaluării, el nu a fost informat în mod clar și detaliat despre conținutul și gravitatea elementelor ce au ridicat dubiile Comisiei, anterior audierii publice.

72. Reclamantul a evocat că, comunicările Comisiei s-au limitat la formulări generale privind existența unor „dubii serioase”, fără precizarea clară a faptelor și circumstanțelor exacte care fundamentează aceste dubii. Această lipsă de transparență, i-a afectat capacitatea de a formula un răspuns complet și convingător în cadrul procedurii, fiind privat de posibilitatea efectivă de a combate punctual suspiciunile formulate de Comisia de evaluare. În esență, nu a fost pus în situația de a se apăra cu deplină cunoștință de cauză, ceea ce reprezintă o atingere dreptului la un proces echitabil.

73. Iancu Zaporojan a considerat că, niciuna dintre situațiile reținute de Comisia de evaluare nu îndeplinește, în mod individual sau cumulativ, exigențele prevăzute de art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 (standardului legal privind „dubii serioase”) pentru a justifica constatarea că nu întrunește criteriile de integritate etică sau financiară.

74. Cât privește dubiul Comisiei reținut pe marginea obținerii gratuite a unui teren pentru construcții în 2011, amplasat în or. Drochia, reclamantul a menționat că, acest aspect a fost dezbătut în runda a treia de întrebări, la care a oferit informația necesară și s-a expus asupra legalității de dobândire a bunului imobil.

75. Așa, la baza emiterii deciziei Consiliului orășenesc Drochia de atribuire a terenului pentru construcții în anul 2011 în or. Drochia a fost demersul Procurorului-șef al raionului Drochia, înaintat în temeiul art. 38 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură nr. 118/2003. Norma dată îi acorda dreptul de a solicita loc de trai, casă sau apartament, sau să-i fie reparate cheltuielile pentru chirie.

76. Reclamantul a menționat că, din materialele acumulate de Comisia de evaluare nu rezultă să-i fi fost reparate cheltuielile pentru chirie, însă rezultă că, la acel moment, Consiliul orășenesc Drochia nu avea disponibile spații locative. Comisia de evaluare nu a dat nici o apreciere acestor circumstanțe, iar acest fapt denotă că el a fost evaluat superficial la aspectul dat.

77. În opinia reclamantului, Comisia de evaluare în mod eronat a considerat că lotul de teren i-a fost atribuit în temeiul art. 11 din Codul funciar (ca familie nou-formată) și că, la acel moment, el nu era eligibil pentru aplicarea acestei norme, deoarece nu avea familie. Or, în decizia Consiliului orășenesc Drochia nr. 5/16 din 02 iunie 2011 „cu privire la aprobarea listei beneficiarilor de sectoare de teren pentru construcția caselor de locuit” este indicat expres că ea este emisă în temeiul prevederilor art. 11 din Codul funciar și alte prevederi legale. Astfel, la momentul atribuirii terenului în proprietate, Consiliul orășenesc Drochia a respectat prevederile art. 38 din Legea cu privire la Procuratură nr. 118/2003.

78. Reclamantul a evocat că, terenul ce i-a fost atribuit prin această decizie îl deține în proprietate, fără a obține beneficii de la dobândirea lui și este un proprietar de bună credință.

79. În această consecvență, reclamantul a considerat că, Comisia de evaluare a dat o apreciere neuniformă faptelor și a interpretat în mod eronat legea, pronunțând o decizie nemotivată sub aspectul obținerii gratuite a terenului pentru construcții în 2011, amplasat în or. Drochia.

80. Reclamantul a mai invocat și tratarea diferențiată din partea Comisiei de evaluare, deoarece într-o altă procedură de evaluare, prin decizia nr. 17 din 11 octombrie 2024, într-un caz identic, în aceleași circumstanțe, Comisia a ajuns la o

altă concluzie, ceea ce atestă că sunt aplicate duble standarde, fapt inadmisibil și periculos.

81. În privința dubiilor Comisiei de evaluare pe marginea locuinței sociale obținute în or. Nisporeni, reclamantul a susținut că acest aspect a fost dezbătut în runda a treia de întrebări, la care a oferit informația necesară și s-a expus asupra legalității de dobândire a acestui bun imobil.

82. La capitolul dat, reclamantul a evocat că, de baștină este din r-nul Drochia, localitate ce se află la o distanță considerabilă de or. Nisporeni, pentru a se deplasa zilnic în ambele direcții. Un alt loc de trai nu avea, iar în temeiul art. 59 alin. (3) din Legea cu privire la Procuratură nr. 118/2003 avea dreptul de a cere compensarea cheltuielilor efectuate în interes de serviciu. Iar, spațiul închiriat în or. Nisporeni are legătură directă cu serviciul său în această localitate.

83. Reclamantul a atras atenția că, locuința din or. Nisporeni i-a fost repartizată cu titlu de excepție, în temeiul unei decizii a Consiliului raional și cu încheierea unui contract de locațiune în condiții legale. Nu a beneficiat gratuit de spațiul locativ, nu a abuzat de drepturi la obținerea contractului de locațiune, a achitat chiria corespunzătoare conform prețurilor de piață și nu a pretins în mod nejustificat vreun drept asupra locuinței. Ba mai mult, folosirea acestui spațiu locativ dimpotrivă a adus beneficii pentru societate și nici cum dezamăgiri sau limitare drepturilor unor persoane vulnerabile.

84. Din punctul său de vedere, investigația jurnalistică la care se referă Comisia de evaluare nu poate sta la baza constatărilor abaterilor disciplinare menționate, iar scandalul provocat de jurnaliști, fără o examinare obiectivă și multiaspectuală a tuturor circumstanțelor, nu poate servi drept temei de ridicare a dubiilor serioase privind integritatea sa etică.

85. În legătură cu dubiile Comisiei de evaluare privind utilizarea contului bancar al mamei decedate, reclamantul a menționat că, potrivit deciziei contestate, Comisiei de evaluare nu i-au plăcut răspunsurile oferite la careva întrebări privind utilizarea cardului bancar al mamei decedate, deși, la aceste răspunsuri, candidatul era în drept să nu facă niciun comentariu, or, prin prisma Legii nr. 133/2016, avea obligația să declare numerarul în monedă națională sau în valută străină care depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare.

86. Norma citată prevede cert că sumele mai mici de 15 salarii medii pe economie sunt exceptate de a fi declarate. În răspunsurile prezentate Comisiei, a explicat că, în perioada în care mama sa era în viață, la solicitarea acesteia, a efectuat unele cumpărături pentru necesitățile casnice, fiindu-i transmis pentru aceste cumpărături cardul ei bancar. Totodată, cu încuviințarea mamei, a utilizat cardul și pentru cheltuieli personale minore (de exemplu, achiziționarea de combustibil,

produse alimentare etc.). Iar, după decesul mamei, cardul ei bancar s-a aflat la fratele lui și nu cunoaște cum acesta a gestionat cardul.

87. În opinia reclamantului, Comisia de evaluare nu a relatat care principii au fost încălcate și trezesc dubii serioase, care nu au fost atenuate de dânsul, ceea ce face decizia nemotivată, făcând imposibilă formularea unei strategii de apărare efectivă.

88. În ceea ce privește dubiile Comisiei de evaluare vis-a-vis de nedeclararea bunurilor imobile, valoarea lor în declarațiile pentru anii 2016, 2018, 2019, reclamantul a menționat că, în toate rundele de întrebări, Comisia de evaluare i-a adresat întrebări cu privire la dreptul de proprietate asupra bunurilor obținute în perioada de activitate 2003-prezent.

89. Reclamantul a evocat că, în declarațiile anuale depuse la Serviciul Fiscal de Stat sau Comisia/Autoritatea Națională de Integritate, în termenii prevăzuți de lege, am informat autoritățile cu privire la bunurile obținute prin contracte de vânzare-cumpărare, donație sau moștenire.

90. Mai mult ca atât, Autoritatea Națională de Integritate nu a inițiat procedura de verificare a sa pentru întârziere, declarații incomplete sau includerea datelor eronate, false în declarațiile de avere și interese. La caz, Autoritatea Națională de Integritate nu are pretenții față de bunurile și modul de declarare ale acestora.

91. Reclamantul a învederat că, în toată perioada de timp supusă verificării, a depus declarațiile complete fără a parveni careva obiecții sau invocate neclarități în privința bunurilor declarate și veniturilor obținute, precum și cheltuitelor efectuate.

92. Iancu Zaporojan a considerat eronate concluziile Comisiei de evaluare, precum că a încălcat cerințele regimului de declarare a averii, deoarece nu a inclus în declarația depusă la data de 27 martie 2016 imobilul cumpărat la 21 martie 2016. Or, el nici nu avea această obligație, deoarece declarațiile se depun la autoritate competentă pentru anul precedent de referință, însă nu până la data depunerii propriu-zise a declarației.

93. Finalmente, reclamantul a atras atenția că, pe toată perioada de activitate, în privința sa nu au fost inițiate proceduri disciplinare și nici nu a fost sancționat disciplinar vreodată. Iar, Comisia de evaluare, nejustificat și-a atribuit competența Inspecției procurorilor, Colegiului de disciplină și etică din cadrul Consiliului Superior al Procurorilor, care prin Legea cu privire la Procuratură li se atribuie competența legală de a constata abateri disciplinare.

b. Argumentele pârâtei

94. La 10 ianuarie 2025, Comisia de evaluare a depus prin intermediul poștei electronice referință pe marginea contestației lui Iancu Zaporojan, prin care a

solicitat respingerea acțiunii. Comisia a menționat că explicațiile reclamantului nu au fost suficiente pentru a înlătura dubiile sale.

95. În motivarea referinței, pârâta a susținut că decizia nr. 28 din 12 decembrie 2024 a fost adoptată cu respectarea întru totul a Legii nr. 26/2022, fără a aduce atingere drepturilor sau intereselor legitime ale reclamantului. Procesul de evaluare a parcurs toate etapele legale prevăzute, de la solicitarea declarațiilor și informațiilor suplimentare, până la audierea publică și comunicarea deciziei, oferindu-i reclamantului ocazia reală de a-și susține poziția și de a răspunde la toate dubiile ridicate de Comisie.

96. Comisia de evaluare a subliniat că, în cadrul rundelor de întrebări și răspunsuri, reclamantul a avut posibilitatea deplină de a prezenta explicații și documente justificative în susținerea poziției sale, iar Comisia a analizat cu diligență toate materialele oferite, în spiritul garantării unui proces echitabil.

97. Alt argument invocat de Comisia de evaluare este faptul că, legea permite transferul sarcinii probațiunii către candidat, în măsura în care Comisia identifică neconcordanțe sau dubii privind integritatea acestuia. Într-un astfel de context, Comisia are obligația de a oferi candidatului oportunitatea de a răspunde și de a înlătura aceste dubii prin documente și explicații clare.

98. Această practică este justificată nu doar prin legea națională, ci și prin jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a recunoscut legitimitatea unui astfel de mecanism în procedurile de evaluare a integrității (cauzele *García Ruiz c. Spaniei* [GC], nr. 30544/96; *Gogitidze și alții împotriva Georgiei*, nr. 36862/05; *Grayson și Barnham c. Regatului Unit*, nr. 19955/05 și 15085/06, 23 septembrie 2008; *Xhoxhaj c. Albaniei*, nr. 15227/19).

99. Comisia a remarcat că, procesul de evaluare nu impune obligația de a dovedi lipsa integrității, ci doar existența unor suspiciuni rezonabile, pe care candidatul nu reușește să le răstoarne.

100. Referitor la consecințele deciziei pentru cariera profesională a candidatului, Comisia de evaluare a susținut că decizia contestată nu afectează statutul profesional al reclamantului în calitate de procuror și nu produce efecte juridice care să-i periclitizeze cariera în afara funcției la care a candidat. Or, art. 13 alin. (6) din Legea nr. 26/2022 stabilește în mod clar că o decizie de nepromovare a evaluării are doar rolul de a împiedica accesul la o funcție electivă sau de conducere, fără alte consecințe asupra statutului profesional sau a demnității publice.

101. La aspectul caracterului neprejudiciabil al deciziei, pârâta a invocat că reclamantul a avut dreptul de a refuza publicarea deciziei, fapt de care a beneficiat, ceea ce denotă respectarea dreptului său la protejarea vieții private și a reputației profesionale.

102. Nu în ultimul rând, pârâta a atras atenția că, potrivit Legii nr. 26/2022, scopul evaluării nu este de a stabili, dincolo de orice îndoială, lipsa de integritate, ci de a verifica dacă există sau nu „dubii serioase” privind conformitatea candidatului cu standardele etice și financiare.

103. Comisia de evaluare a accentuat că nu a constatat o vină sau o faptă ilicită, ci a apreciat, potrivit propriei convingeri, că răspunsurile oferite de candidat nu au fost suficiente pentru a elimina suspiciunile apărute în baza documentelor și informațiilor acumulate. Această abordare este susținută și de Opinia Comisiei de la Veneția, potrivit căreia mecanismul de vetting are rol de filtrare, nu de sancționare, iar deciziile de nepromovare se pot baza și pe simpla existență a unor riscuri percepute, în absența unei fapte ilicite dovedite.

104. Comisia a subliniat că dispune de o marjă legală de apreciere care nu poate fi censurată de instanță sub aspectul oportunității. Or, potrivit art. 225 alin. (1) din Codul administrativ și art. 14 din Legea nr. 26/2022, instanța nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității deciziei administrative, ci doar asupra legalității acesteia. Evaluarea caracterului adecvat al deciziei sau aprecierea gradului de convingere format de Comisie țin de discreționarul administrativ al autorității.

105. În acest context, instanța nu ar putea înlocui aprecierea Comisiei cu propria sa convingere decât dacă s-ar dovedi erori procedurale grave sau abateri vădite de la cadrul legal, ceea ce, în opinia pârâtei, nu s-a produs în prezenta cauză.

106. Finalmente, Comisia de evaluare a ridicat problema inaplicabilității Codului administrativ în ceea ce privește procedura de evaluare, deoarece conform art. 4 alin. (4) din Legea nr. 252/2023 Comisia de evaluare nu este o autoritate publică în sensul Codului administrativ. Acest fapt face inaplicabile prevederile Codului administrativ în materia procedurii administrative, cu excepția strictă a procedurii contenciosului (Cartea III). Ca urmare, susținerile reclamantului privind nerespectarea Codului administrativ în procesul evaluării sunt neîntemeiate.

MOTIVAREA INSTANȚEI

107. Referitor la termenul de depunere a acțiunii, Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție atestă că, potrivit extraselor din poșta electronică Outlook cu adresa „office@vettingmd.org”, decizia Comisiei de evaluare procurorilor nr. 28 din 12 decembrie 2024 a fost expediată pentru notificare reclamantului Iancu Zaporojan la 26 decembrie 2024 și confirmată ca recepționată la 27 decembrie 2024 (fila 26-29 din documentul intitulat „001. Cronologia corespondenței prin email cu candidatul I. Zaporojan” din dosarul electronic prezentat de Comisia de evaluare). Astfel, în speță, reclamantul a respectat prevederile art. 14 alin.(1) din Legea nr. 26/2022, deoarece cererea de contestare a fost depusă electronic la 31 decembrie 2024.

108. Până a trece la examinarea argumentelor concrete, Completul de judecată special învederează că, în aplicarea supremației dreptului, instanța judecătorească de contencios administrativ ține cont de jurisprudența CtEDO. Potrivit acestei jurisprudențe, obligația instanței judecătorești de motivare a hotărârilor judecătorești nu poate fi înțeleasă că impunând un răspuns pentru fiecare argument (hot. García Ruiz c. Spaniei, 1999, § 26). Totuși, orice argument decisiv pentru rezultatul procedurii necesită un răspuns clar (hot. Ruiz Torija c. Spaniei, 1994, § 30; și, pentru comparație, Petrović și Alții c. Muntenegru, 2018, § 43), în special argumentele cu privire la drepturile și obligațiile garantate de Convenția Europeană pentru Drepturile Omului (hot. Fabris c. Franței, 2013, § 72 *in fine*; Paun Jovanović c. Serbiei, 2023, § 108).

a. Relația dintre Codul administrativ și Legea nr. 26/2022

109. Completul de judecată special învederează că, atât Legea nr. 26/2022, cât și Codul administrativ sunt legi organice. Legea nr. 26/2022 a fost votată în lectură finală după adoptarea Codului administrativ și reglementează în detaliu procedura de evaluare externă, modul de adoptare a deciziilor Comisiei de evaluare și de examinare a contestației împotriva deciziilor adoptate în temeiul Legii nr. 26/2022. Așa, Legea nr. 26/2022 este una specială. Din motivele expuse supra și prin prisma art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, prioritatea normelor din Legea nr. 26/2022 nu poate genera în această cauză discuții.

110. Evaluarea externă este reglementată de o lege adoptată de Parlament în anul 2022, după consultarea repetată cu Comisia de la Veneția. Legea a fost adoptată pentru a asigura integritatea viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, ai Consiliului Superior al Procurorilor și ai organelor specializate ale acestora, precum și a spori încrederea publică în sistemul de justiție. Comisia de la Veneția a examinat inclusiv necesitatea evaluării externe și a admis că, în contextul Republicii Moldova, aceasta ar putea avea loc.

111. Procedura de efectuare a evaluării externe prevăzută de Legea nr. 26/2022 este într-o oarecare măsură diferită de prevederile Codului administrativ în ceea ce privește termenele de procedură, probațiunea, anularea actelor emise de Comisie, procedura contenciosului administrativ, etc. Având în vedere că Legea nr. 26/2022 este o lege specială în raport cu Codul administrativ, prevederile Legii nr. 26/2022 au prioritate față de celelalte norme din Codul administrativ, iar în cazul aspectelor nereglementate de Legea nr. 26/2022 prevederile Codului administrativ sunt aplicabile în măsura în care nu contravin scopului Legii nr. 26/2022. Or, excluderea integrală de la aplicare a Codului administrativ este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ

b. Sarcina probațiunii în cadrul evaluării externe

112. Reclamantul susține că, potrivit Codului administrativ, obligația de respectare a proporționalității este o sarcină probatorie exclusivă a autorității publice. La aspectul dat, Completul de judecată special reiterează că, Legea nr. 26/2022 are prioritate față de Codul administrativ.

113. Completul de judecată special notează că, în spiritul Legii nr. 26/2022, sarcina probațiunii trece asupra candidatului pe parcursul procesului de evaluare. În faza inițială este în obligația Comisiei de a acumula date și informații, făcând uz de competențele sale legale (art. 6 din Legea nr. 26/2022) și cu respectarea obligațiilor legale (art. 7 din Legea nr. 26/2022). Însă, odată cu apariția unor neclarități și în scopul elucidării acestora, Comisia oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare (art. 10 alin. (7) din Legea nr. 26/2022). Prezentarea datelor și informațiilor suplimentare este un drept, nu o obligație, a candidatului (art. 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022), însă neexercitarea acestui drept (prin refuz, fățiș sau tacit, ori prin prezentarea unor date incomplete sau neconcludente) riscă să inducă Comisia la concluzia că există dubii serioase că candidatul nu întrunește criteriile de integritate (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022). Respectiv, este în interesul candidatului să preia sarcina probațiunii, iar acest transfer legislativ nu numai că nu încalcă, dar și protejează efectiv drepturile candidatului.

114. Comisia de evaluare a notat că, rațiunea trecerii sarcinii probațiunii către candidat a fost dezvoltată la nivel internațional. Astfel, Comisia Europeană pentru Democrație prin Lege (Comisia de la Veneția) a remarcat că într-un sistem de vetting și verificări de integritate, poate fi perfect legitim să se transfere sarcina probei de la stat la judecătorul/procurorul care solicită recrutarea sau ocuparea unei funcții (Opinia Comisiei de la Veneția nr. 1064/2021 din 09 februarie 2022 cu privire la dezvoltarea procesului de vetting în sistemul judiciar, Kosovo; § 68). Procesul de redenumire, pe de altă parte, transformă toți angajații în solicitanți, iar sarcina probei revine acestor persoane, care trebuie să facă dovada că sunt apte pentru exercitarea funcției în cauză (ibidem, §95).

115. Curtea Constituțională a constatat deja că o asemenea inversare a sarcinii probațiunii nu este contrară Constituției, făcând referire la o opinie a Comisiei de la Veneția. Această inversare a sarcinii probațiunii nu a fost considerată *per se* arbitrară nici de către CtEDO (a se vedea hotărârile Xhoxhaj c. Albaniei, 2021, § 352 și Sevdari c. Albaniei, 2022, § 130).

c. Cazurile în care CSJ poate admite contestația

116. Art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022 prevede că Curtea Supremă de Justiție poate admite contestația doar dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, au fost admise „unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea

evaluării de către candidat”. Această prevedere a apărut în Legea nr. 26/2022 după o hotărâre a Curții Constituționale din 14 februarie 2023, în care s-a menționat că este admisibil de a nu anula deciziile Comisiei de evaluare pentru „erori de procedură nesemnificative”. Curtea Constituțională a acceptat ca controlul judiciar al actelor emise în cadrul evaluării externe să se limiteze la circumstanțele de fapt care puteau schimba rezultatul evaluării și la erorile procedurale grave ale Comisiei care afectează „caracterul echitabil al procedurii de evaluare”.

117. În hotărârea menționată în paragraful precedent, Curtea Constituțională a făcut referire la hotărârea CtEDO Pișkin c. Turciei (2020). În § 131 al hotărârii respective, CtEDO a menționat că instanța de judecată trebuie să fie competentă să examineze toate aspectele centrale ale cauzei. Acestea sunt chestiuni de fapt sau de drept care, dacă nu ar fi avut loc (în cazul aspectelor de fapt) sau ar fi fost soluționată în mod opus (în cazul chestiunilor de drept), ar fi dus la o altă concluzie a Comisiei.

118. Prin urmare, competența Curții Supreme de Justiție la examinarea contestațiilor depuse conform Legii nr. 26/2022 este una mai limitată decât cea prevăzută de Codul administrativ. Ea poate anula decizia Comisiei de evaluare doar în cazurile menționate de Legea nr. 26/2022, iar celelalte temeiuri prevăzute de Codul administrativ pentru anularea actului administrativ nu sunt aplicabile.

119. Curtea Supremă de Justiție poate ajunge la o concluzie diferită de cea a Comisiei. Prin urmare, Curtea Supremă de Justiție poate conchide în aceeași cauză că unele dubii serioase constatate de Comisie nu există, iar alte dubii există. Existența unui singur dubiu este suficient pentru nepromovarea evaluării externe. După cum rezultă din art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022, Curtea Supremă de Justiție nu poate admite contestația dacă constată existența cel puțin a unui dubiu prevăzut la art. 8 alin. (2)-(5) al acestei legi.

120. Reieșind din aceasta, precum și din dezideratele Curții Constituționale reținute în Hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023, Completul de judecată special nu va da apreciere tuturor argumentelor invocate de către reclamantul Iancu Zaporojan în cererea de contestare, ci va răspunde doar criticilor ce se încadrează în criteriile statuate de către Curtea Constituțională în vederea eventualei admiteri a acțiunii, și anume ce țin de presupusele erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, care ar fi afectat caracterul echitabil al procedurii de evaluare, precum și celor ce vizează presupusa existență a unor circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidatul Iancu Zaporojan.

d. Aplicarea principiilor de mai sus în prezenta cauză

121. Completul de judecată special observă că, unul din argumentele pe care se bazează acțiunea reclamantului este pretinsul caracter prejudiciabil al deciziei pentru cariera profesională a sa. În acest sens, este remarcabil că, potrivit spiritului Legii nr. 26/2022, Comisia de evaluare nu constată dacă un candidat întrunește sau nu

criteriile de integritate și/sau existența a careva încălcări ale candidaților, ci doar existența sau lipsa unor circumstanțe faptice suficiente ce permit să se ajungă la concluzia că există dubii serioase privind conformitatea candidatei cu criteriile legale de integritate sau, după caz, insuficiente pentru a constata lipsa de conformitate.

122. În cazul în care, Comisia de evaluare constată existența unor dubii serioase privind necorespunderea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară, aceasta acordă candidatului posibilitatea de a desființa aceste dubii, prin darea de explicații la întrebările formulate și prezentarea probelor în susținerea poziției sale.

123. Făcând o retrospectivă a speței, Completul de judecată special reiterează că, în rezultatul evaluării candidatului Iancu Zaporojan, Comisia de evaluare a emis decizia nr. 28 din 12 decembrie 2024, prin care a decis că, în temeiul art. 8 alin. (1), (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a), alin. (5) lit. b) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, candidatul nu corespunde criteriilor de integritate financiară și etică, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea.

124. Analizând textul deciziei nr. 28 din 12 decembrie 2024, Completul de judecată special atestă că, în urma evaluării candidatului Iancu Zaporojan, Comisia de evaluare a constatat 4 neconformități, una dintre care cu două subcapitole, și anume:

- a) obținerea gratuită a unui teren pentru construcții în 2011, amplasat în or. Drochia;
- b) obținerea în folosință a locuinței sociale, amplasată în or. Nisporeni;
- c) utilizarea contului de card bancar al mamei decedate a candidatului;
- d) nedeclararea bunurilor imobile în declarațiile anuale pentru 2016, 2018 și 2019:
 - (i) nedeclararea a două terenuri agricole în declarația anuală pentru 2016;
 - (ii) nedeclararea a patru loturi de teren în declarația anuală pentru 2018 și valoarea a șase loturi de teren în declarația anuală pentru 2019.

125. Efectuând control judiciar al constatărilor și concluziilor Comisiei de evaluare, pe marginea aspectelor financiare și etice descrise supra, raportate la criteriile de evaluare prevăzute la art. 8 din Legea nr. 26/2022, Completul de judecată special reiterează că, în vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Procuraturii, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor specializate ale Consiliului Superior al Procuraturii, dar și, în general, în sistemul justiției, conform competențelor atribuite în baza Legii nr. 26/2022, Comisia de evaluare avea obligația să verifice dacă candidatul Iancu Zaporojan nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională, dacă nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator

imparțial, dacă în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017, precum și dacă nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor, dar și dacă averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație, conform art.8 din Legea nr. 26/2022.

126. În înțelesul Legii nr. 26/2022, candidatul satisface criteriul de integritate etică și financiară doar atunci când întrunește pe deplin toți indicatorii stabiliți la art. 8 alin. (2)-(5) din Legea respectivă, faptul dat rezultă și din art. 5 alin. (1) din Regulamentul de evaluare al Comisiei de evaluare.

127. Ține de menționat și faptul că, prin prisma normelor de etică și conduită a procurorilor, aceștia se află în serviciul societății, sunt responsabili de conduita lor și au datoria ca prin fiecare acțiune și decizie să onoreze jurământul depus, respectând cele mai înalte standarde de etică și conduită potrivit principiilor stabilite, printre care și principiul integrității.

128. În sensul principiului integrității, procurorul trebuie să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate pentru a asigura încrederea societății în procuratură; să se abțină de la luarea deciziilor atunci când interesele sale, ale persoanelor înrudite prin sânge, adopție, afinitate sau ale altor persoane apropiate familiei sale ar putea influența corectitudinea deciziilor; să se comporte onest și decent, prin exemplul personal, să creeze o reputație impecabilă a procurorului; să nu ofere temei de a se considera drept o persoană pretabilă comiterii unor acte de corupție sau abuzuri.

129. Cât privește constatările de la Capitolul V (Analiză) Problema a) din decizia nr. 28 din 12 septembrie 2024 (obținerea gratuită a unui teren pentru construcții în 2011, amplasat în or. Drochia), Completul de judecată special vădește că, potrivit Comisiei de evaluare, în perioada cât deținea funcția de procuror în Procuratura raionului Drochia, prin decizia Consiliului orășenesc Drochia nr. 5/16 din 02 iunie 2011, candidatului Iancu Zaporogan i-a fost atribuit un sector de teren pentru construcția casei de locuit individuală, cu suprafața de 0,0545 ha, amplasat în orașul Drochia, pentru care, ulterior, a dobândit dreptul de proprietate. Iar, la 04 iunie 2016, pe numele candidatului a fost eliberat Titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren.

130. Comisia de evaluare a remarcat că, potrivit candidatului, terenul i-a fost atribuit ca locuință de serviciu, în baza demersului procurorului-șef al raionului Drochia din 31 martie 2008, înaintat în temeiul art. 38 din Legea cu privire la Procuratură Legii nr. 118/2003.

131. Comisia de evaluare a notat că a primit mai multe acte de la Primăria or. Drochia, printre care:

- cererea lui Iancu Zaporojan din 12 septembrie 2009, adresată Primăriei or. Drochia, prin a solicitat repartizarea terenului pentru construcția casei de locuit cu drept de proprietate privată, în care este menționat că solicitantul locuiește în or. Drochia din 1997, activează în or. Drochia din 2005. Cererea, de asemenea, nu a fost completată la rubrica „Familia mea constă din ___ persoane” și conținea sintagma „în ultimii cinci ani de la căsătorie, eu și soția nu am avut spațiu locativ, cu drept de proprietate personală.”
- procesul-verbal nr. 5 al ședinței ordinare a Consiliului orășenesc Drochia din 30 mai 2011, care includea chestiunea nr. 16 cu privire la aprobarea listei beneficiarilor de sectoare de teren pentru construcția caselor individuale, conform căreia unii consilieri considerau că nu toți beneficiarii din lista întruneau condițiile stipulate în Regulament, iar lista a fost întocmită cu încălcarea legislației.
- procesul-verbal din 2 iunie 2011, care include lista beneficiarilor, în care la numărul de ordine 54 este indicat numele și prenumele candidatului Iancu Zaporojan și numele „A.Z.”, pentru care au votat pro 14 consilieri și 2 s-au abținut.
- decizia Consiliului orășenesc Drochia nr. 5/16 din 02 iunie 2011 „cu privire la aprobarea listei beneficiarilor de sectoare de teren pentru construcția caselor de locuit”, din care rezultă că aceasta este emisă în temeiul prevederilor art. 11 din Codul funciar, aprobat prin Legea nr. 828/1991, art. 14 alin. (2) lit. e) din Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28 decembrie 2008. Prin decizia dată s-a aprobat lista solicitanților sectoarelor de teren pentru construcția caselor individuale în teritoriul orașului Drochia, în număr de 217 persoane, conform anexei nr. 1. Totodată, s-a aprobat lista persoanelor selectate pentru beneficierea de sectoare de teren pentru construcția caselor de locuit individuale în teritoriul orașului Drochia în număr de 89 de persoane, conform anexei nr. 2.
- În anexa nr. 2 la decizia Consiliului orășenesc Drochia nr. 5/16 din 02 iunie 2011, la numărul de ordine 57, este indicat numele candidatului Iancu Zaporojan, anul nașterii, adresa de domiciliu și locul de muncă, precum și numele „A.Z.”, fără a fi menționate careva date de identificare ale acesteia (anul de naștere, adresa de domiciliu, locul de muncă).

132. Comisia de evaluare a observat că, Titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren, eliberat la 04 iunie 2016, atestă dreptul de proprietate doar a candidatului Iancu Zaporojan asupra terenului ce i-a fost atribuit prin decizia Consiliului orășenesc Drochia nr. 5/16 din 02 iunie 2011, fără a fi menționat numele „A.Z.”, după cum este indicat în anexa nr. 2 la decizie.

133. Comisia a remarcat că, în timpul audierii, candidatul a confirmat faptul că, la 12 septembrie 2009, a semnat cererea de atribuire a terenului pentru construcția casei. Fiind întrebat despre acele date specifice din cerere care se referă la statutul familial al solicitantului, candidatul a menționat că este mirat și cel mai probabil a semnat o blanchetă, care i s-a dat de la Primărie și că temei pentru atribuirea acestui teren a fost demersul procurorului-șef al raionului, depus în anul 2008 în baza art. 38 din Legea cu privire la Procuratură nr. 118/2003. Candidatul a confirmat că, la data depunerii cererii sale din 2009, nu era căsătorit și până la acel moment nu a fost căsătorit vreodată.

134. De asemenea, candidatul a menționat că nu cunoaște cine este doamna „A.Z.”, indicată alături de numele său în nr. 57 din anexa nr. 2 la decizia Consiliului orășenesc Drochia nr. 5/16 din 02 iunie 2011 și nici nu cunoaște cine a inclus acest nume în listă. În acest sens a remarcat că, nu era necesar să includă pe cineva în cererea de acordare a terenului, deoarece terenul îi era atribuit pentru el personal în temeiul Legii cu privire la Procuratură.

135. Comisia de evaluare a reținut că, în decizia Consiliului orășenesc Drochia nr. 5/16 din 02 iunie 2011 cu privire la aprobarea listei beneficiarilor de sectoare de teren pentru construcția caselor de locuit, în care este inclus și candidatul, drept temeiul juridic pentru atribuirea terenurilor către beneficiari este indicat art. 11 din Codul funciar, dar nicidecum alte prevederi legale care se referă la statutul de procuror. Iar, conform art. 11 din Codul funciar, autoritățile administrației publice locale atribuie familiilor nou-formate sectoare de teren din rezerva intravilanului până la epuizarea acesteia pentru construcția caselor de locuit, anexelor gospodărești și grădini.

136. Comisia de evaluare a considerat că, pentru atribuirea terenului în temeiul art. 11 din Codul funciar, era necesară întrunirea condiției de „familie nou formată”. La caz, însă, în martie 2008 candidatul nu era căsătorit și, prin urmare, nu întrunea condițiile de eligibilitate pentru alocarea gratuită a terenului pentru construcție în temeiul art. 11 din Codul funciar. Totodată, fiind procuror, candidatul a semnat cererea-blanchetă, dar fără a corecta datele din cerere, care nu erau veridice.

137. În opinia Comisiei de evaluare, candidatul nu s-a asigurat cu diligența necesară că acțiunile sale nu au afectat imaginea procuraturii și încrederea societății în acțiunile procurorilor. Furnizarea de către candidat a unor date false, într-un act juridic, adresat autorității publice, a avut drept rezultat obținerea de beneficii necuvenite de către acesta, fapt care afectează încrederea publicului în corectitudinea și onestitatea procurorilor. Lipsa de diligență în acțiunile procurorului în vederea obținerii gratuite a beneficiilor necuvenite sunt inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

138. Astfel, Comisia de evaluare a conchis că are dubii serioase cu privire la modalitatea de obținere gratuită a terenului pentru construcția casei, prin oferirea de date neveridice autorității publice locale, dubii care nu au fost înlăturate de candidat.

139. Verificând sub aspectul concluziilor referitoare la corespunderea candidatului Iancu Zaporojan criteriilor de integritate, prin prisma constatărilor reținute de către Comisia de evaluare în decizia nr. 28 din 12 decembrie 2024 și a argumentelor relevante invocate de către reclamant în cererea de contestare, Completul de judecată special consideră că, candidatul Iancu Zaporojan nu a înlăturat dubiile Comisiei de evaluare cu privire la integritatea sa etică în privința modalității de obținere gratuită a terenului pentru construcția casei.

140. În acest context, instanța reiterează faptul că, potrivit Codului de etică al procurorilor, principiul integrității constituie una dintre valorile fundamentale ale profesiei, iar respectarea acestuia nu este doar o opțiune morală, ci o obligație juridică și profesională. Procurorul este dator să adopte o conduită onestă și decentă, să manifeste un comportament care să consolideze încrederea publicului în imparțialitatea și prestigiul instituției și să se abțină de la orice acțiuni care ar putea sugera lipsa de probitate sau înclinația spre practici corupte ori abuzive. Această obligație este cu atât mai stringentă în cazul candidaților la funcții de conducere sau de reprezentare în cadrul organelor de autoadministrare a procurorilor, întrucât aceștia urmează să exercite nu doar o funcție administrativă, ci și una simbolică, de garanți ai integrității instituționale.

141. Astfel, prin prisma *inter alia* a art. 8 din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare a fost împuternicită să verifice dacă candidații la funcția de membri ai Consiliului Superior al Procurorilor și organelor specializate ale acesteia respectă criteriile de integritate etică și financiară, inclusiv prin raportarea averii dobândite la veniturile declarate și prin respectarea regimului fiscal.

142. Analizând materialele administrate în cadrul evaluării, Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție nu poate accepta poziția reclamantului Iancu Zaporojan în susținerea contestației, precum că atribuirea terenului în baza deciziei Consiliului orășenesc Drochia nr. 5/16 din 02 iunie 2011 a fost determinată de un demers oficial al procurorului-șef al raionului Drochia, formulat în temeiul art. 38 din Legea cu privire la Procuratură.

143. Or, actul administrativ de atribuire a terenului, și anume decizia Consiliului orășenesc Drochia nr. 5/16, indică expres că terenul a fost acordat în temeiul art. 11 din Codul funciar, adică în calitate de „familie nou-formată” solicitanților beneficiari Iancu Zaporojan și „A.Z.”, dar nu în baza calității de procuror a reclamantului.

144. După cum a recunoscut însăși reclamantul, la data depunerii cererii în 2009 nu era căsătorit. Respectiv, acesta nu întrunea condiția legală impusă de norma specială, și anume de „familie nou-formată”, pentru a beneficia cu titlu gratuit, din

partea administrației publice locale, de un sector de teren pentru construcția casei de locuit individuale, în temeiul art. 11 din Codul funciar. Iar, includerea în listă a numelui unei persoane („A.Z.”) în absența vreunei relații de familie confirmate sau a altor date de identificare a acesteia nu poate fi justificată printr-o eroare administrativă a autorității publice.

145. La aspectul dat, instanța de judecată atrage atenția și la cererea semnată și depusă de către Iancu Zaporojan în anul 2009 la Primăria or. Drochia, prin care a solicitat repartizarea unui sectorului de teren. Așa, cererea dată include un alineat pretipărit cu textul „Familia mea constă din __ persoane:”, care nu a fost completat de către Iancu Zaporojan cu numărul de persoane. Totodată, în aceeași cerere este indicat că „În ultimii 5 ani, de la căsătorie, eu și soția nu am avut spațiu locativ cu drept de proprietate personală. Cu regulamentul referitor la repartizarea sectoarelor de pământ sunt cunoscut.”

146. Aceste mențiuni induc în mod clar dubii referitor la inducerea în eroare privind statut familial, utilizată pentru a justifica cererea de atribuire a sectorului de teren conform prevederilor Codului funciar.

147. Faptul că reclamantul nu a completat formularul cu atenție și nu a rectificat conținutul acestuia, deși era procuror activ cu experiență profesională, relevă o lipsă de diligență gravă și inexplicabilă pentru un profesionist al dreptului. Iar, invocarea faptului că cererea ar fi fost semnată în grabă, fără lectură, pe un „formular tipizat”, nu poate constitui o justificare rezonabilă, deoarece obiectul cererii și scopul depunerii acesteia era dobândirea gratuită a unui bun imobil din patrimoniul public. Ba mai mult ca atât, din textul deciziei Consiliului orășenesc Drochia nr. 5/16 din 02 iunie 2011 rezultă cert și în afara oricărui dubiu că, sectorul de teren se atribuie în temeiul art. 11 din Codul funciar, dar nu a demersului procurorului-șef al raionului Drochia, formulat în temeiul art. 38 din Legea cu privire la Procuratură nr. 118/2003.

148. Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție notează că, pentru a aprecia dacă faptele analizate sunt de natură să trezească dubii în privința integrității etice a procurorului și, în consecință, dacă justifică constatarea nepromovării evaluării, instanța trebuie să se raporteze nu doar la legalitatea formală a acțiunii reclamantului, ci și la semnificația acesteia sub aspectul valorilor etice, al exigențelor de demnitate profesională și al încrederii legitime a societății într-un corp de procurori loial legii și valorilor statului de drept. În dreptul integrității etice, nu este necesară probarea unei fapte de corupție sau a unui prejudiciu efectiv, ci doar a unei conduite care afectează încrederea justificată a societății în onestitatea, transparența și reputația unui funcționar public cu statut de demnitate, precum este procurorul.

149. Deși reclamantul nu a valorificat ulterior terenul și a exprimat disponibilitatea de a-l restitui, aceste fapte ulterioare nu înlătură caracterul

problematic al conduitei sale inițiale, prin care a semnat o cerere cu informații false sau înșelătoare, în scopul obținerii unui bun public. Or, în evaluarea integrității nu se analizează doar consecințele materiale, ci în special semnificația simbolică și morală a conduitei (Decizia Curții Constituționale nr. 42/2023 și recomandările Comisiei de la Veneția privind evaluarea integrității funcționarilor din sistemul justiției).

150. În contextul evaluării pre-vetting, standardul „dubiilor serioase” nu impune o probă directă a relei-credințe, ci doar o constatare obiectivă, făcută de un observator imparțial și informat, că faptele analizate pot afecta încrederea în integritatea etică a candidatului. În speță, faptele constau în: solicitarea unui bun public în baza unui temei legal neaplicabil candidatului; invocarea unui statut familial inexistent; acceptarea introducerii în lista beneficiarilor alături de o persoană pe care afirmă că „nu o cunoaște”; semnarea unei cereri cu mențiuni neveridice, fără rectificări; pasivitatea ulterioară față de aceste erori.

151. Toate acestea sunt fapte obiective care, analizate în ansamblu, justifică reținerea de către Comisie a existenței unor dubii serioase și rezonabile cu privire la integritatea etică a reclamantului. Or, reclamantul a obținut un teren pentru construcții în baza unui temei legal neaplicabil situației sale (familie nou-formată); cererea de atribuire conținea date neveridice sau înșelătoare privind statutul familial; reclamantul nu a exercitat diligența impusă de calitatea sa de procuror în completarea sau corectarea acestui document oficial (cererii din 2009); în consecință, această conduită a permis accesarea unui beneficiu patrimonial public într-un mod incompatibil cu exigențele de integritate impuse de lege.

152. Codul de etică al procurorului (în redacția aprobată la 27 decembrie 2007) prevedea la art. 3 lit. a) că imaginea de bună reputație a Procuraturii se fundamentează pe principiul legalității, în sensul în care procurorul este obligat „să respecte cu strictețe legea și alte acte legislative și normative în vigoare”.

153. În speță, reclamantul a semnat o cerere de atribuire a unui teren public în baza art. 11 din Codul funciar, ca pentru „familie nou-formată”. Cu toate că în cuprinsul cererii erau inserate afirmații despre existența unei „soții” și a unei „căsătorii” anterioare, candidatul era necăsătorit și a recunoscut, inclusiv în cadrul audierilor, că nu corespundea cerințelor legale.

154. Chiar dacă cererea a fost întocmită pe un formular tipizat, un procuror în exercițiul funcției, cu experiență juridică și responsabilitate profesională, nu poate invoca ignoranța propriei declarații într-un act juridic oficial, menit să fundamenteze obținerea unui bun public. Or, pentru funcționarii cu funcții de demnitate publică, standardul diligenței în respectarea legii este mai înalt decât pentru cetățenii de rând. Ei nu doar trebuie să respecte legea, ci să întruchipeze principiile pe care le apără.

155. Astfel, semnarea și depunerea unei cereri cu date care nu corespund adevărului, indiferent de intenția subiectivă, contravine obligației de conformitate deplină cu cadrul legal, aspect cu atât mai grav cu cât efectul cererii a fost dobândirea unui drept real asupra unui bun public, într-un regim juridic destinat unei categorii sociale distincte.

156. Principiul consfințit la art. 6 lit. a) din Codul de etică al procurorului (în redacția din 27 decembrie 2007) instituie procurorilor obligația unui comportament ireproșabil în viața extraprofesională. Această normă are un caracter valoric și preventiv, deoarece protejează nu doar integritatea individuală, ci și percepția publică asupra întregului sistem de justiție. În contextul dat, acceptarea și menținerea unei declarații ce nu corespunde adevărului, în vederea obținerii unui beneficiu, chiar și în absența unei fapte penale sau a unui prejudiciu dovedit, compromite standardul de conduită ireproșabilă. Comportamentul exemplar al corpului de magistrați și procurori nu se limitează doar la sala de judecată. Aceștia trebuie să se asigure, în viața personală, că evită orice comportament care ar putea aduce atingere demnității funcției.

157. Transpunând aceste principii prezentei spețe, Completul de judecată special constată că aparența de utilizare abuzivă a unei proceduri de atribuire a unui bun public, bazată pe o cerere cu informații ce nu corespunde adevărului și pe un temei legal inadecvat, este incompatibilă cu standardul de conduită ireproșabilă.

158. Definiția normativă a „comportamentului ireproșabil”, rezultată din art. 2 lit. a) din Codul de etică al procurorului (în redacția din 27 decembrie 2007), impune ca acesta să fie bazat pe principiile moralității, eticii profesionale și culturii generale, menit să asigure buna reputație a procurorului, precum și funcționarea eficientă a Procuraturii.

159. Analizând conduita reclamantului, instanța de judecată observă lipsă de onestitate în conținutul cererii depuse de acesta în 2009 la Primăria or. Drochia, pasivitate în rectificarea unor erori care priveau statutul personal, familial și care aveau relevanță directă asupra eligibilității, acceptarea beneficiului unui regim preferențial (cu titlu gratuit) pentru care nu era eligibil, dar și transferarea responsabilității asupra autorității locale, deși solicitarea a fost personală și semnată în deplină cunoștință de cauză.

160. Acest comportament nu corespunde standardului de autocontrol moral, responsabilitate și înaltă exigență de sine, cerute profesiei de procuror. În acest sens, Comisia de la Veneția a spus cert că „Standardele de integritate pentru magistrați (procurori) nu pot fi reduse la lipsa faptelor penale. Integritatea presupune coerență între valori, fapte și asumare. Orice tentativă de obținere a unui beneficiu public în afara cadrului legal trebuie privită cu cea mai mare severitate.” (CDL-AD(2022)011, § 51).

161. Completul de judecată special nu poate accepta ca viabil argumentul reclamantului, precum că nu a construit pe terenul obținut și că este dispus să-l restituie, or, în evaluarea integrității, nu prevalează renunțarea ulterioară la beneficiu, ci modul în care candidatul a acționat la momentul determinării situației de fapt și al interacțiunii cu autoritatea publică. A tolera fapte de fals sau inducere în eroare în cereri oficiale pe motivul că ele „nu au produs prejudiciu” ar însemna relativizarea standardului de integritate la consecințele materiale, nu la valoarea morală a conduitei.

162. În lumina acestor aspecte, Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție consideră că acțiunile reclamantului într-adevăr ridică dubii cu privire la respectarea de către acesta a obligației de comportament ireproșabil, prevăzute în Codul de etică al procurorilor, care impun procurorii să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate, să acționeze cu onestitate, să se conformeze regulilor de conduită și să nu ofere temeieri pentru a fi perceput ca persoană predispusă la acte de corupție sau abuzuri.

163. Integritatea trebuie văzută ca o valoare fundamentală care presupune o conduită și un comportament adecvat profesiei de procuror, atât în exercitarea funcției, cât și în afara ei, prin prisma standardului intern al demnității profesiei, precum și prin raportare la standardul extern, al încrederii publice în actul de justiție.

164. Completul de judecată deduce că, normele internaționale și naționale precitate impun în obligația procurorilor de a demonstra societății o integritate absolută a comportamentului lor.

165. Reieșind din faptul că procurorii au obligația să respecte cele mai înalte standarde etice, aceștia trebuie să demonstreze societății că sunt integri, să adopte un comportament ce nu provoacă îndoieli în privința integrității și corectitudinii acțiunilor sale. Or, integritatea semnifică însușirea de a fi integru, de a fi cinstit, de a da dovadă de probitate. Integritatea este absolută și nu are diferite grade de gravitate.

166. Integritatea, ca principiu etic, are ca reper modul în care ceilalți percep comportamentul procurorului ca fiind conform cu etica și normele morale recunoscute de societate ca fiind cele mai înalte standarde pentru o persoană ce deține o funcție publică esențială pentru societate, precum și modul în care o persoană înțelege să se manifeste în societate. Prin urmare, procurorii trebuie să își îndeplinească obligațiile cu integritate, în interesul justiției și societății, ceea ce implică obligații atât în viața profesională, cât și personală.

167. Astfel, în condițiile speței, candidatul Iancu Zaporojan nu a înlăturat dubiile Comisiei de evaluare referitor la respectarea de către acesta a celor mai înalte standarde ale eticii conduitei profesionale de procuror, iar prin comportamentul său în cadrul procedurii de evaluare a admis ca aceste dubii să se fortifice și transforme

în dubii serioase. Or, argumentele prezentate de acesta nu explică convingător discrepanțele dintre datele declarate și cele constatate, iar comportamentul său atestă un grad insuficient de transparență și responsabilitate, incompatibil cu exigențele funcțiilor pentru care se aplică procedura de pre-vetting.

168. Totodată, Completul de judecată special vădește că, din argumentele reclamantului prezentate în fața instanței de judecată, nu se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării sale în fața Comisiei de evaluare și care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatului, în partea problemei obținerii gratuite a unui teren pentru construcții în 2011, amplasat în or. Drochia.

169. Cât privește constatările de la Capitolul V (Analiza) Problema b) din decizia nr. 28 din 12 septembrie 2024 (obținerea în folosință a locuinței sociale, amplasată în or. Nisporeni), Completul de judecată special vădește că, potrivit Comisiei de evaluare, la 28 martie 2016, candidatul a început activitatea în cadrul Procuraturii raionului Nisporeni în calitate de procuror, iar la 01 august 2016 a fost promovat în funcția de procuror-șef al Procuraturii respective. La 03 iulie 2018, în calitatea sa de procuror-șef al Procuraturii Nisporeni, candidatul a solicitat Consiliului raional Nisporeni identificarea unei soluții în vederea identificării unei locuințe pe durata exercitării mandatului de procuror, fără a indica vreun temei legal în baza căruia solicită locuința.

170. Comisia de evaluare a notat că, la ședința din 04 iulie 2018, secretarul Comisiei privind examinarea cererilor de repartizare a locuințelor sociale a Consiliului raional Nisporeni a propus ca, în cadrul ședinței extraordinare din 13 iulie 2018, să se propună acordarea unui apartament candidatului, până la parvenirea altor solicitări care sunt eligibile conform regulamentului, motivând prin faptul că solicitantul este o persoană cu funcție importantă pentru raion. Prin decizia Consiliului raional Nisporeni nr. 4/7 din 13 iulie 2018, candidatului i-a fost oferit, „cu titlu de excepție”, un apartament în locațiune în blocul de apartamente cu statut de locuință socială. Contractul de locațiune a locuinței sociale a fost încheiat de către candidat la 06 noiembrie 2018, la peste patru luni după adoptarea deciziei Consiliului raional Nisporeni și a fost reziliat la 03 septembrie 2021.

171. Comisia de evaluare a remarcat că, potrivit Raportului auditului conformității asupra implementării Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile al Curții de Conturi, s-a stabilit că, contrar prevederilor pct. 4 din Regulament, precum și contrar scopului proiectului, Comisia din cadrul Consiliului raional Nisporeni a repartizat în 2018, cu titlu de excepție, 5 locuințe sociale unor funcționari cu funcție de conducere din cadrul entităților bugetare din raion, aceștia nefiind eligibili, conform criteriilor privind veniturile obținute și lipsa/existența bunurilor imobile.

172. Comisia de evaluare a atras atenția că, potrivit publicației de pe portalul „Moldova Curată” din 30 august 2021 (după emiterea Raportului de către Curtea de Conturi), la acea dată, în raionul Nisporeni mai existau solicitanți de locuințe sociale, care erau în așteptare de șase luni pentru primirea locuinței.

173. Pe marginea acestei chestiuni, în cadrul evaluării, reclamantul explicat că din 2016 (când a fost desemnat în funcția de procuror în Procuratura Nisporeni) și până în 2018 a locuit cu chirie în mun. Chișinău, făcând naveta în fiecare zi Chișinău-Nisporeni-Chișinău și din considerentul că deplasarea zilnică implica riscuri, a solicitat locuință de la administrația locală din Nisporeni.

174. La întrebarea Comisiei ce acțiuni a întreprins în vederea identificării unei locuințe, candidatul a menționat că îi era dificil să găsească un imobil în locațiune în or. Nisporeni, cu atât mai mult că nu cunoștea pe nimeni în această localitate. Astfel, s-a adresat colaboratorilor de poliție, dar nu a fost identificată nicio locuință. Candidatul a subliniat că, din câte cunoștea, urmare a unor discuții cu președintele raionului, acele locuințe erau destinate tinerilor specialiști din sfera bugetară, și la acel moment, foarte multe apartamente nu erau ocupate de către beneficiari.

175. Candidatul a relevat că, în imobilul primit în locațiune a locuit din 2018 până în 2023, achitând o plată lunară în mărime de 1 179,36 MDL, calculată din salariul de funcție. De asemenea, el a menționat că nu a fost informat dacă acel apartament era sau nu cu statut de locuință socială și pentru care categorii de cetățeni era destinat. Iar, la întrebarea Comisiei dacă a încercat să se informeze care sunt condițiile de eligibilitate pentru locuințele sociale, pentru a se asigura că în ochii societății păstrează o credibilitate ca reprezentant al autorității și acțiunile sale nu sunt percepute ca niște abuzuri din partea funcționarilor, candidatul a menționat că nici nu s-a gândit că ar comite vreo ilegalitate prin faptul că solicită apartament pentru care trebuia să achite chirie.

176. Comisia de evaluare a considerat că Iancu Zaporojan nu întrunea condițiile pentru a beneficia de locuință socială, stabilite prin Regulamentul aprobat la 14 mai 2014 de Consiliul raional Nisporeni, deoarece în iulie 2018 deținea în proprietate 11 bunuri imobile, dintre care 10 terenuri agricole și unul pentru construcția casei individuale (or. Drochia). Totodată, pentru anii 2018 – 2020, candidatul a înregistrat venituri salariale nete în sumă de 652 813 MDL, având un salariu net lunar de 18 134 MDL.

177. Comisia de evaluare a considerat că, deținerea în proprietate de către candidat a 11 bunuri imobile și veniturile salariale nete înregistrate care erau practic de patru ori mai mari decât venitul stabilit de 4 612,50 MDL pentru un adult, pentru a fi eligibil, îl plasa pe candidat din start în afara condițiilor de eligibilitate pentru obținerea locuinței sociale.

178. Deopotrivă, Comisia de evaluare a apreciat sintagma „cu titlu de excepție” din textul deciziei Consiliului raional Nisporeni prin care candidatului i-a fost acordată locuință socială, analizată prin prisma veniturilor și proprietăților deținute de candidat, ca fiind una ce creează aparența de superioritate a intereselor unor funcționari publici în comparație cu interesele păturilor social vulnerabile.

179. Comisia de evaluare a dat o apreciere critică și faptului că, deși investigația jurnalistică privind locuințele sociale din complexul de clădiri în care candidatul a primit locuința socială a fost publicat în august 2021, evidențiind mai multe ilegalități și preocupări, candidatul a continuat să locuiască acolo încă pentru circa doi ani, până în septembrie 2023, și nici măcar nu a încercat să inițieze o investigație cu privire la faptele invocate în articolul jurnalistic.

180. În opinia Comisiei de evaluare, lipsa de diligență în acțiunile candidatului pentru obținerea locuinței sociale din or. Nisporeni, folosindu-se de poziția sa oficială, inclusiv prin ignorarea prevederilor normative și a regulilor de etică profesională, neglijând scandalul provocat în societate în jurul acestui subiect în urma investigațiilor jurnalistice, sunt inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial și ridică dubii serioase privind integritatea etică a candidatului.

181. Verificând sub aspectul concluziilor referitoare la corespunderea candidatului Iancu Zaporojan criteriilor de integritate, prin prisma constatărilor reținute de către Comisia de evaluare în decizia nr. 28 din 12 decembrie 2024 și a argumentelor relevante invocate de către reclamant în cererea de contestare, Completul de judecată special consideră că, candidatul Iancu Zaporojan nu a înlăturat dubiile Comisiei de evaluare cu privire la integritatea sa etică, în partea ce ține de obținerea în locațiune a unei locuințe sociale de către candidat în perioada în care era procuror-șef al aceluiași raion.

182. Instanța de judecată consideră că, atât în cadrul procedurii de evaluare, cât și în fața instanței de judecată, Iancu Zaporojan nu a putut desființa dubiile în privința obținerii, în anul 2018, a unei locuințe în blocul destinat proiectului de locuințe sociale din or. Nisporeni, în condițiile în care acesta nu întrunea criteriile legale de eligibilitate prevăzute de Regulamentul aplicabil.

183. În acest sens este relevant că, prin Regulamentul cu privire la modul și condițiile de desfășurare a proiectului și instituirea Comisiei de selectare a beneficiarilor de locuințe sociale, aprobat la 14 mai 2014, Consiliul raional Nisporeni a prevăzut atât subiecții care pot aplica la acest program social, cât și condițiile de eligibilitate, dar și actele necesare care urmează a fi prezentate de către solicitanți.

184. Așa, la Programul de acordare a locuințelor sociale puteau participa următoarele categorii *inter alia* familiile în care cel puțin unul dintre membrii

familiei este angajat al unei instituții bugetare sau activează în sfera serviciilor publice și trebuiau să întrunească următoarele condiții obligatorii: (1) fiecare gospodărie beneficiară trebuie să aibă un venit mai mic sau egal cu limita de venit adoptată prin decizia Consiliului local, în sumă de 4 612,50 MDL pentru un adult; (2) membrii familiei (soțul/soția copii și/sau alte persoane întreținute) să nu aibă în proprietate locuințe pe teritoriul Republicii Moldova și peste hotarele ei, teren pentru construcția de locuințe, terenuri cu altă destinație, sau casă construită capital în întovărășirile pomicole, precum și nu au înstrăinat o locuință în ultimii cinci ani în Republica Moldova.

185. La caz, însă, reclamantul Iancu Zaporojan nu corespundea niciunui criteriu, deoarece, la momentul depunerii cererii de participare la acest program, în 2018, deținea în proprietate 11 bunuri imobile și înregistra un venit salarial net de aproape 4 ori mai mare decât plafonul prevăzut de Regulament (4 612,50 MDL pentru un adult).

186. Acest aspect a fost constatat și de către auditorii Curții de Conturi, care în Raportul auditului conformității asupra implementării Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile, aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 36 din 16 iulie 2021 au indicat că:

„Consiliul raional Nisporeni, contrar prevederilor legale, precum și contrar scopului Proiectului, a repartizat în anul 2018, cu titlu de excepție, 5 locuințe sociale unor persoane publice, din care 4 sunt angajate în cadrul unor autorități și instituții publice din raionul Nisporeni, acestea nefiind eligibile conform criteriilor privind veniturile obținute și privind lipsa/existența bunurilor imobile (pct. 4.2.).

Auditul relevă că, contrar pct. 4 din Regulament, precum și contrar scopului Proiectului, Comisia din cadrul Consiliului raional Nisporeni a repartizat în anul 2018, cu titlu de excepție, 5 locuințe sociale unor funcționari cu funcții de conducere din cadrul entităților bugetare din raion, aceștia nefiind eligibili conform criteriilor privind veniturile obținute și lipsa/existența bunurilor imobile.

Auditorul a constatat că beneficiarul nr. 3, angajat la o instituție bugetară, (reclamantul) a obținut venituri salariale în perioada 2018-2020 în sumă totală de 829,3 mii lei, sau 23,0 mii MDL lunar, precum și deține în proprietate 25 de terenuri agricole și o construcție comercială.

Contrar prevederilor pct. 4 subpct. 3 și pct. 10 subpct. 6 din Regulament, niciun solicitant din raioanele *inter alia* Nisporeni nu a anexat la cererile înaintate o declarație pe proprie răspundere referitor la faptul dacă deține în proprietate locuințe peste hotarele țării, precum și un certificat de la ASP referitor la faptul că nu a înstrăinat o locuință în ultimii 5 ani în Republica Moldova.” (https://ccrm.md/ro/decision_details/1121/hotararea-36-din-16-iulie-2021-cu-privire-la-raportul).

187. Astfel, din auditul oficial efectuat de Curtea de Conturi rezultă cert că, atribuirea locuințelor către funcționari cu funcții de conducere (inclusiv reclamantul)

a fost făcută cu încălcarea flagrantă a regulilor de eligibilitate și a generat derapaje sistemice de la scopul proiectului, care viza sprijinirea categoriilor social-vulnerabile.

188. Însăși decizia autorității locale conține formularea „cu titlu de excepție”, ceea ce demonstrează că chiar și Comisia privind examinarea cererilor de repartizare a locuințelor sociale a Consiliului raional Nisporeni, dar și Consiliul raional Nisporeni conștientizau de la bun început că solicitantul locuinței sociale, procurorul-șef al raionului Nisporeni, Iancu Zaprojan, nu se încadra în criteriile de eligibilitate pentru a beneficia de această locuință.

189. Cu toate acestea, reclamantul nu a refuzat beneficiul, nu s-a interesat care sunt condițiile legale de eligibilitate și nu a dat dovadă de vreo minimă prudență juridică, în ciuda faptului că deținea funcția de procuror-șef. Or, reclamantul a recunoscut că nu știa exact condițiile de eligibilitate, nu a verificat Regulamentul aplicabil și că a pornit de la premisa că locuințele ar fi destinate „tinerilor specialiști bugetari”, justificându-și solicitarea prin lipsa unei locuințe în Nisporeni, lipsa cunoștințelor locale și imposibilitatea găsirii unei chirii accesibile.

190. Totuși, din perspectiva unui profesionist al dreptului, această justificare nu poate fi reținută ca plauzibilă, având în vedere că Regulamentul este un act public și accesibil, iar solicitarea sa a fost bazată pe o cerință fără nicio trimitere la temei legal, precum, și nu au fost prezentate actele necesare, prevăzute la pct. 10 din Regulament, în special deținerea imobilelor în proprietate. Deși, reclamantul avea calitatea de procuror-șef și era, implicit, obligat să manifeste diligență superioară în raport cu un cetățean de rând. Această conduită, chiar în lipsa unui prejudiciu material demonstrat, contravine grav exigențelor etice și statutului profesional al unui procuror în funcție de conducere.

191. Conduita reclamantului urmează a fi apreciată prin prisma Codului de etică al procurorului (adoptat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor din 27 mai 2016), care stabilește un cadru valoric și comportamental superior celui aplicabil altor categorii de funcționari.

192. Conform principiului echității și onestității (pct. 6.1.2 din Codul de etică din 27 mai 2016), procurorul este obligat să acționeze „în mod echitabil și onest” în toate aspectele activității sale, inclusiv în raport cu bunurile publice și resursele comunității. Prin acceptarea unui beneficiu destinat categoriilor vulnerabile, deși era perfect conștient de patrimoniul și veniturile sale, reclamantul a profitat de poziția sa și de o procedură defectuoasă pentru a accesa un avantaj public nemeritat.

193. Completul de judecată special învederează că, exigența etică a onestității impune actorilor din justiție să refuze orice avantaj pe care nu l-ar putea justifica public într-o societate democratică bazată pe încredere.

194. La fel, principiul independenței incumbă procurorilor să nu folosească prerogativele funcției pentru a influența deciziile altor instituții sau persoane care activează atât în domeniul public, cât și în cel privat (pct. 6.2.5 din Codul de etică din 27 mai 2016).

195. Potrivit acestui principiu, obligația de a nu utiliza prerogativele funcției în scopul influențării deciziilor altor instituții sau persoane revine procurorului indiferent dacă asemenea acte de influență au loc în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în afara acestora.

196. Specificul acestei obligații constă în faptul că scopul urmărit de procuror nu are relevanță juridică – fie că este vorba de obținerea unor avantaje materiale, satisfacerea unor interese personale ori ale apropiaților săi, sau de obținerea de funcții publice ori private, pentru sine sau pentru alte persoane. Simplul fapt al încercării de a influența deciziile unor instituții sau persoane, din sectorul public sau privat, este suficient pentru a reține încălcarea acestei obligații.

197. Așa cum instituțiile sau persoanele care activează atât în domeniul public, cât și în cel privat trebuie să se abțină să influențeze și să exercite presiuni asupra procurorului, în egală măsură procurorul este obligat să se abțină în a se folosi de funcția lui pentru a influența deciziile instituțiilor și persoanelor mai sus enumerate. Sub acest aspect, nu are nici o relevanță modul în care își folosește procurorul prerogativele sale, adică dacă este rezultatul unor presiuni, constrângeri fizice, psihice sau o rugămintă, ci simpla folosirea funcției este îndeajuns a constitui o încălcare a prezentei obligații etice. De asemenea, nu are importanță dacă folosirea prerogativelor funcției se face în formă scrisă, orală sau orice altă modalitate de comunicare: acțiunea de folosire a funcției în afara cadrului legal este suficientă pentru a îndeplini această condiție privind încălcarea obligației (*Comentariu la Codul de etică al procurorilor, autori: Adrian Bordianu și Horațius Dumbravă, Chișinău, 2021, §§ 162-164*).

198. Procurorul este văzut de public ca un model de urmat în societate. Cel puțin, statutul funcției sale și integritatea pe care publicul o asociază îndeplinirii funcției de procuror sugerează acest lucru. De aceea, publicul tinde să îl trateze pe procuror atât în exercitarea funcției sale, cât și în afara acesteia, cu un oarecare grad de servilism și măgulire. De aceea, procurorul trebuie să facă diferența dintre modurile adecvate și cele neadecvate de a uza de prestigiul funcției sale. Este neadecvat ca procurorul să se folosească sau să încerce să se folosească de poziția sa pentru a obține un avantaj personal sau un tratament preferențial de orice fel.

199. Transpunând acest principiu al condițiilor speței, Completul de judecată special observă că, deși reclamantul nu a exercitat formal presiuni, procesul-verbal nr. 3 din 4 iulie 2018 al ședinței Comisiei privind examinarea cererilor de repartizare a locuințelor sociale a Consiliului raional Nisporeni atestă expres că secretarul

Comisiei raionale Nisporeni a propus ca, în cadrul ședinței extraordinare din 13 iulie 2018, să se propună acordarea unui apartament candidatului, până la parvenirea altor solicitări care sunt eligibile conform regulamentului, deoarece „solicitantul este o persoană cu funcție importantă pentru raion”.

200. Afirmția „solicitantul este o persoană cu funcție importantă pentru raion” demonstrează că autoritatea locală a fost influențată, chiar și indirect, de calitatea oficială a solicitantului, reclamantul în cauză, într-o procedură care ar fi trebuit să fie guvernată strict de criterii sociale și documente de eligibilitate.

201. Instanța de judecată notează că, influențarea pasivă, prin simpla menționare a funcției sau prestigiului instituțional, este incompatibilă cu neutralitatea și independența inerentă rolului judiciar (*OECD Guidelines on Managing Conflict of Interest in the Public Service, 2003, §2.1*).

202. Într-un stat de drept, procurorul trebuie să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate pentru a asigura încrederea societății în procuratură (pct. 6.3.1 din Codul de etică din 27 mai 2016).

203. Potrivit acestui principiu, integritatea reprezintă calitatea de a fi integru, adică onest, incoruptibil și animat de o conduită întemeiată pe probitate și respect față de valorile etice fundamentale. În contextul funcției de procuror, integritatea presupune o aderență constantă la standarde de comportament etic, atât în exercitarea atribuțiilor profesionale, cât și în viața privată.

204. Integritatea nu este o stare pasivă, ci o alegere constantă, conștientă și responsabilă, în deplină concordanță cu valorile demnității profesiei și cu exigențele încrederii publice în sistemul de justiție.

205. Standardele internaționale subliniază acest caracter absolut al integrității. Astfel, potrivit Principiului 3 din „Guidelines on the Role of Prosecutors” (ONU, 1990), procurorii trebuie să se abțină de la orice comportament, chiar și în viața privată, care ar putea discredita imaginea funcției lor. Totodată, Avizul nr. 9(2014) al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) reafirmă că „integritatea este o condiție indispensabilă pentru exercitarea funcției de procuror, întrucât încrederea publicului în sistemul de justiție depinde în mod direct de comportamentul personal și profesional al acestora”.

206. Integritatea procurorului nu se măsoară prin faptele penale comise ori prin lipsa acestora, ci prin exigența unui comportament constant, onest și exemplar, care să nu compromită în niciun fel credibilitatea instituției.

207. În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a reținut în mod constant că, în cazul magistraților, inclusiv al procurorilor, este legitim ca statul să impună restricții de conduită în viața privată, în măsura în care acestea sunt necesare pentru protejarea autorității și imparțialității sistemului judiciar (a se vedea cauza

Pribil c. Republicii Cehe, decizia din 03 iunie 2008, și Olujić c. Croației, hotărârea din 05 februarie 2009).

208. Procurorul are obligația de a se comporta în mod onorabil și demn în orice împrejurare, nu doar în exercitarea atribuțiilor de serviciu, ci și în viața privată, într-un mod care să nu compromită imaginea și prestigiul funcției deținute. Acestuia îi este interzis să se facă vinovat de fapte de fraudă, înșelăciune sau fals, fiind ținut, prin natura statutului său, să manifeste o conduită ireproșabilă, fundamentată pe probitate, corectitudine și onestitate.

209. Procurorul este ținut de obligația de a respecta „cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate”, nu doar prin evitarea comportamentului ilegal, ci și prin evitarea oricărei aparențe de folosire abuzivă a poziției de putere.

210. În condițiile speței, reclamantul nu doar că nu s-a informat cu privire la condițiile programului de acordarea a locuințelor sociale, dar a acceptat fără rezervă, „cu titlu de excepție”, un beneficiu care nu i se cuvenea. Prin acceptarea unei locuințe sociale cu titlu de excepție, în pofida veniturilor și a patrimoniului imobiliar deținut, candidatul a generat o imagine de favoritism și captură instituțională, alimentată ulterior și de investigațiile jurnalistice și auditul Curții de Conturi. Iar, după declanșarea scandalului mediatic și a raportului Curții de Conturi, reclamantul a continuat să locuiască acolo încă 2 ani, fără a-și pune problema etică sau de reputație.

211. Este de notat că, la actorii din justiție, fapta licită cu rezultat injust are forța unei fapte ilicite. Ceea ce societatea nu tolerează nu este doar corupția, ci oportunismul funcționarului de carieră.

212. Această pasivitate morală și lipsă de asumare a reclamantului este de natură să submineze în mod obiectiv credibilitatea în funcția de conducere pe care o deține în cadrul Procuraturii, dar și să creeze o aparență de abuz și lipsa vigilenței etice (pct. 6.3.6 din Codul de etică din 27 mai 2016).

213. Standardul de conduită impune nu doar abținerea de la corupție, ci și evitarea oricărei aparențe că procurorul este o persoană „pretabilă” abuzului sau favoritismului. Procurorul nu va utiliza și nici nu va permite utilizarea prestigiului funcției sale pentru a rezolva interesele sale private.

214. Prin acceptarea unei locuințe sociale, cu titlu de excepție, fără o minimă verificare a cadrului normativ, reclamantul a generat o aparență clară de captură instituțională a unui program social de către persoane cu funcții, ceea ce contravine în mod direct principiului transparenței și echității în gestionarea resurselor publice. Iar, pentru un procuror, simpla impresie că a abuzat de o oportunitate destinată persoanelor vulnerabile este, în sine, o încălcare a datoriei de integritate.

215. Instanța de judecată reține că, deși beneficiul obținut de reclamant a fost limitat (contract de locațiune), iar chiria a fost achitată, această formă de aparentă legalitate materială nu poate substitui respectarea exigențelor etice. De asemenea, faptul că nu a inițiat din proprie inițiativă o investigație sau o renunțare la locuință, după publicarea articolelor și a raportului Curții de Conturi, demonstrează lipsa unei reflexii etice profunde și a unui standard ridicat de responsabilitate.

216. În această ordine de idei, Completul de judecată special conchide că reclamantul a solicitat și a acceptat atribuirea unei locuințe sociale, deși în mod obiectiv nu întrunea criteriile de eligibilitate stabilite prin actul normativ aplicabil, în special în ceea ce privește veniturile realizate și bunurile imobile deținute în proprietate. Deși a susținut că nu a cunoscut destinația exactă a programului, reclamantul, în calitate sa de procuror-șef, avea obligația profesională de a manifesta diligență, onestitate și prudență în interacțiunea cu resursele publice, cu atât mai mult cu cât beneficiul obținut era destinat persoanelor social-vulnerabile. Acceptarea unei facilități publice prin derogare expresă de la reguli, în lipsa vocației legale, și pasivitatea manifestată ulterior față de preocupările publice exprimate în presă și în raportul de audit al Curții de Conturi, generează în mod obiectiv aparența unui comportament oportunist, lipsit de transparență și incompatibil cu normele de conduită profesională ale unui procuror.

217. În aceste condiții, instanța de judecată consideră că, Comisia de evaluare just a conchis că acțiunile candidatului Iancu Zaporojan, în vederea obținerii în locațiune a unui apartament din categoria locuințelor sociale, sunt apte să genereze dubii serioase și obiective cu privire la integritatea etică a acestuia, iar prin comportamentul său în cadrul procedurii de evaluare Iancu Zaporojan a admis ca aceste dubii să se fortifice și să se transforme în dubii serioase.

218. Totodată, Completul de judecată special vădește că, din argumentele reclamantului prezentate în fața instanței de judecată, nu se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării sale în fața Comisiei de evaluare și care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatului, în partea problemei obținerii în folosință a locuinței sociale, amplasată în or. Nisporeni.

219. Cât privește constatările de la Capitolul V (Analiza) Problema c) din decizia nr. 28 din 12 septembrie 2024 (utilizarea contului de card bancar al mamei decedate a candidatului), Completul de judecată special observă că, potrivit Comisiei de evaluare, în perioada ulterioară decesului mamei reclamantului (14 decembrie 2021), contul de card bancar al acesteia a rămas activ și a fost utilizat pentru efectuarea mai multor tranzacții financiare, inclusiv în contextul unor deplasări în străinătate (în aceeași perioadă în care reclamantul s-a aflat în afara țării). Operațiunile au inclus depuneri și retrageri de numerar, precum și plăți către

comercianți în România, Ungaria și Grecia, într-o perioadă în care contul bancar trebuia să fie indisponibil, în absența unei administrări succesoriale formale.

220. Comisia de evaluare a examinat extrasele de cont bancar ale candidatului, ale mamei acestuia și ale fratelui său, constatând existența unui tipar de utilizare a cardurilor bancare în locații corespunzătoare itinerariului Nisporeni – Drochia – Dondușeni – Chișinău, fie zilnic, fie săptămânal. Aceste plăți reflectă cheltuieli recurente, în special pentru achiziționarea de combustibil la stații PECO din localitățile respective, precum și cumpărături de la diverși comercianți. Totodată, cardul candidatului a fost utilizat în mod repetat la cantina „A.G.” din or. Nisporeni, situată în proximitatea sediului Procuraturii.

221. La data de 12 ianuarie 2022, la aproximativ o lună de la decesul mamei, în contul acesteia a fost înregistrată o depunere de numerar în sumă de 5 000 MDL, operațiune însoțită de actul de identitate al fratelui candidatului. Iar, la 14 ianuarie 2022, suma respectivă a fost retrasă integral de la un bancomat din orașul Nisporeni.

222. Comisia de evaluare a mai constatat că, pe parcursul anilor 2019–2022, în contul de card al mamei candidatului au fost înregistrate mai multe plăți către comercianți din zona Nisporeni, precum și retrageri de numerar de la bancomate amplasate în aceeași localitate, în valoare totală de 25 221 MDL (calcul limitat la zona Nisporeni).

223. Conform informațiilor disponibile Comisiei, în cursul anului 2023, candidatul a efectuat trei călătorii peste hotare în scop turistic, două dintre care împreună cu fratele său. În timpul acestor deplasări, a fost utilizat cardul bancar asociat contului mamei decedate a acestora.

224. Astfel, în perioada 17-27 februarie 2023, în timpul unei călătorii în Ungaria, în care candidatul s-a aflat împreună cu fratele său (17-26 februarie 2023), au fost înregistrate 27 de tranzacții în România și Ungaria, în valoare totală de 5 786 MDL, efectuate cu cardul asociat contului mamei decedate.

225. În perioada 18-30 iunie 2023, în cursul unei călătorii în Grecia, candidatul a utilizat din nou cardul respectiv. Conform extrasului bancar, la 16 iunie 2023, contul a fost alimentat cu două sume, de 400 MDL și 9 300 MDL, iar în perioada următoare au fost efectuate plăți în valoare totală de 9 618 MDL.

226. Ulterior, în perioada 12-19 august 2023, candidatul a efectuat o călătorie în România, împreună cu fratele său. La 11 august, contul mamei a fost din nou alimentat cu suma de 3 000 MDL, iar în perioada șederii au fost efectuate plăți către comercianți în valoare de 3 064 MDL, utilizând același card bancar.

227. În cadrul evaluării, candidatul Iancu Zaporojan a declarat că, pe durata vieții mamei sale, cardul bancar al acesteia se afla frecvent în posesia sa, întrucât era utilizat pentru retrageri de numerar și efectuarea unor cumpărături solicitate de

mamă. Totodată, candidatul nu a exclus posibilitatea ca, ocazional, să fi achitat și combustibilul pentru automobilul propriu utilizând cardul mamei. Întrebat de Comisie dacă astfel de plăți au fost efectuate doar anterior decesului mamei sau și ulterior, candidatul a precizat că, după decesul acesteia, cardul s-a aflat exclusiv în posesia fratelui său și se află și în prezent la acesta.

228. Cu referire la operațiunile bancare efectuate din contul aferent cardului mamei, înregistrate în perioada călătoriei în Ungaria, candidatul a declarat, în cadrul audierii, că nu a utilizat cardul respectiv, întrucât deținea propriul card bancar. Acesta a precizat că, potrivit explicațiilor oferite ulterior de fratele său – în urma unei discuții inițiate de candidat ca urmare a întrebărilor scrise adresate de Comisie – este posibil ca fratele său să-și fi uitat propriul card acasă și, în consecință, să fi alimentat și utilizat cardul mamei în cursul călătoriei respective.

229. Despre utilizarea contului asociat cardului bancar al mamei în timpul călătoriei efectuate în Grecia, candidatul a confirmat că a fost în acea deplasare fără fratele său. Cu referire la cardul mamei, a declarat inițial că „probabil” l-a utilizat pentru a efectua unele cumpărături în beneficiul fratelui său, precizând ulterior „cu siguranță am făcut careva cumpărături pentru ei”, pentru ca, în continuare, să menționeze „bănuiesc că mi l-a dat fratele să fac careva cumpărături”.

230. În ceea ce privește călătoria în România, candidatul a confirmat efectuarea de cheltuieli de pe propriul card, însă, referitor la operațiunile bancare înregistrate în același interval de timp pe contul mamei, a declarat că nu cunoaște cui se datorează aceste tranzacții, precizând că, întrucât a fost în vacanță cu fratele, este posibil ca acesta din urmă să fi utilizat cardul respectiv. Întrebat de Comisie dacă fratele său avea o necesitate mai mare decât el de a utiliza suma de 3 064 MDL din contul mamei, în condițiile în care candidatul a cheltuit, în aceeași călătorie, suma totală de 23 844 MDL de pe propriul cont, acesta a răspuns: „probabil că da, avea mai mare necesitate”.

231. Verificând sub aspectul concluziilor referitoare la corespunderea candidatului Iancu Zaporojan criteriilor de integritate, prin prisma constatărilor reținute de către Comisia de evaluare în decizia nr. 28 din 12 decembrie 2024 și a argumentelor relevante invocate de către reclamant în cererea de contestare, Completul de judecată special consideră că, candidatul Iancu Zaporojan nu a înlăturat dubiile Comisiei de evaluare cu privire la integritatea sa etică cu referire la utilizarea contului de cârd bancar al mamei sale după decesul acesteia.

232. Analiza coroborată a informațiilor bancare și a explicațiilor oferite de reclamant relevă o serie de inconsecvențe și ambiguități care subminează credibilitatea versiunii prezentate. Iancu Zaporojan a susținut că, după decesul mamei sale, cardul asociat contului acesteia a fost utilizat exclusiv de fratele său, însă probele obiective administrate în cadrul evaluării, inclusiv alimentările și

utilizările repetate ale cardului în perioada călătoriilor comune sau individuale, contrazic această afirmație.

233. În opinia instanței de judecată, explicațiile reclamantului pe marginea acestui subiect sunt contradictorii și evazive. Or, acesta ba a declarat că nu știa că este cardul mamei, ba a afirmat că l-a primit de la fratele său, iar în alte rânduri a susținut că nu l-a folosit deloc, deși tranzacțiile s-au suprapus exact pe itinerariile și perioadele în care se afla în străinătate.

234. Argumentele precum uitarea cardului personal de către frate în timpul deplasării și utilizarea cardului mamei decedate, par neconvingătoare și lipsite de suport probatoriu clar, fiind mai degrabă o justificare *ex post facto*, lipsită de verosimilitate.

235. Mai mult, repetatele alimentări și retrageri de numerar din contul mamei, atât înainte, cât și după decesul acesteia, în proximitatea locului de muncă sau domiciliu al candidatului, confirmă dubiul Comisiei de evaluare în ce privește utilizarea de către reclamant a cardului mamei sale, inclusiv după decesul ei.

236. Nici în cazul călătoriei în Grecia, în care candidatul a recunoscut că a fost singur, explicațiile privind utilizarea cardului mamei decedate nu sunt coerente și oscilează între presupuneri și afirmații neclare, fără a prezenta o versiune univocă și convingătoare.

237. În plus, Completul de judecată special reține că, după decesul mamei, candidatul și fratele acestuia aveau obligația legală, la momentul deschiderii procedurii succesorale, să declare notarului existența contului bancar al defunctei. Informarea de către notar a băncii despre deschiderea procedurii succesorale avea ca efect blocarea contului și includerea disponibilităților bănești în masa succesoră. Această procedură nu împiedica în niciun mod pe moștenitori să revendice, pe cale legală, sumele aflate în contul bancar al defunctei.

238. Faptul că Iancu Zaporojan a recunoscut în cadrul procedurii de evaluare că a utilizat cardul mamei sale în timpul vieții acesteia pentru a efectua diverse plăți la solicitarea acesteia, denotă că el cunoștea existența contului și nu poate invoca necunoașterea lui ca justificare pentru neindicarea acestuia în masa succesoră sau pentru utilizarea ulterioară neautorizată a cardului.

239. Potrivit dispozițiilor Codului civil, bunurile unei persoane decedate devin parte a masei succesorale și nu pot fi utilizate de către moștenitori în lipsa acceptării succesiunii și a actelor legale justificative, iar în baza Legii privind activitatea băncilor nr. 202/2017, utilizarea contului unei persoane decedate fără drept conferit prin succesiune este interzisă și constituie o încălcare a legislației bancare.

240. În opinia instanței de judecată, continuarea accesării contului după decesul titularului, în lipsa unei dispoziții legale sau testamentare și în afara cadrului procedural succesoral, constituie o încălcare gravă a normelor de drept civil și bancar.

241. Utilizarea de către Iancu Zaporojan, în mod repetat, a unui instrument financiar asupra căruia nu deținea niciun drept legal se situează în afara cadrului normativ aplicabil. Or, potrivit punctului 22 din Regulamentul cu privire la cardurile de plată, aprobat prin Hotărârea BNM nr. 106/2012, cardul este proprietatea emitentului (prestatorului de servicii de plată), iar statutul de deținător este personal și exclusiv, acordat titularului în baza contractului semnat. În conformitate cu punctul 42 din același Regulament, utilizarea cardului este reglementată strict de condițiile contractuale, legislația în vigoare și regulamentele băncii.

242. Astfel, este în afara oricărui dubiu că Iancu Zaporojan nu deținea statutul de deținător al cardul bancar al mamei sale și nu avea niciun drept de a accesa sau utiliza contul mamei decedate.

243. Accesarea și utilizarea cardului în lipsa unui drept legal constituie nu doar o încălcare a reglementărilor bancare, ci implică și utilizarea neautorizată a unui bun aparținând altei persoane, cu atât mai mult decedate, fapt ce ridică serioase semne de întrebare privind înțelegerea și respectarea de către candidat a normelor legale. De asemenea, informațiile bancare aferente acestui cont constituie secret bancar protejat de lege, iar accesarea acestor date de către candidat, în lipsa unei calități recunoscute legal, este considerată neautorizată.

244. În cazul dat, utilizarea repetată a cardului unei persoane decedate, în absența unui drept legal expres, precum și justificările oscilante și neconvingătoare oferite în cadrul procedurii de evaluare, demonstrează o atitudine lipsită de responsabilitate față de valorile etice ale profesiei reclamantului. Această conduită compromite percepția de integritate și afectează în mod direct încrederea publică în actul de justiție.

245. Respectarea legii de către procuror nu se limitează la evitarea infracțiunii, ci implică conformitate cu întreaga ordine juridică, inclusiv în viața privată, acolo unde caracterul exemplar este presupus.

246. Completul de judecată special acceptă ipoteza Comisiei de evaluare, conform căreia, prin efectuarea de tranzacții neautorizate de pe cardul bancar al mamei sale, după decesul acesteia, Iancu Zaporojan a distorsionat conținutul informațiilor bancare aferente contului respectiv, afectând autenticitatea istoricului tranzacțional. Astfel de acțiuni nu pot fi justificate prin convenții verbale de familie sau prin uzanțe informale și sunt inexplicabile din perspectiva unui profesionist al dreptului, care ar trebui să fie un model de conformare la lege, transparență și etică.

247. Instanța nu poate reține caracterul convingător și sincer al explicațiilor oferite de reclamant în legătură cu utilizarea cardului bancar al mamei, după decesul ei, întrucât acestea se caracterizează prin incoerență, ezitare și retractări succesive, incompatibile cu conduita așteptată de la un procuror cu funcție de conducere, cu atât mai mult care aspiră pentru o funcție într-un organ specializat din cadrul Consiliului Superior al Procurorilor.

248. Deși, în cadrul procedurii de evaluare, inițial Iancu Zaporojan a afirmat că nu cunoștea de utilizarea cardul bancar al mamei sale, după decesul ei și că acesta s-ar fi aflat exclusiv în posesia fratelui său, ulterior, în momentul când Comisia de evaluare i-a prezentat dovezi privind utilizarea cardului în timpul unei călătorii personale în Grecia, în care se afla singur, fără fratele său, candidatul și-a revizuit declarațiile. În acest context, explicația potrivit căreia „a folosit cardul pentru a face cumpărături pentru fratele său” sau că „probabil i l-a dat fratele” este lipsită de logică, de fundament factic și de verosimilitate.

249. Declarația conform căreia nu ar fi știut că este cardul mamei, deoarece „nu s-a uitat ce scrie pe card”, este, de asemenea, neplauzibilă în mod obiectiv. Orice profesionist al dreptului, cu atât mai mult un procuror în funcție, este pe deplin conștient că utilizarea unui instrument financiar implică asumarea unei responsabilități patrimoniale și juridice. Afirmațiile potrivit cărora nu ar fi văzut numele de pe card sau că „nu a știut că nu are voie” să utilizeze acel cont relevă fie o atitudine superficială față de reguli elementare de drept civil și bancar, fie o încercare de eschivare de la răspunderea morală și profesională, ceea ce este și mai grav.

250. Într-o situație de o asemenea natură, instanța reține că nu doar fapta în sine, ci modul în care candidatul a înțeles să o justifice și să o explice reflectă o lipsă de asumare, transparență și conștiință etică. În dreptul deontologic al profesiilor juridice, verosimilitatea explicației și capacitatea de asumare personală sunt esențiale pentru menținerea standardelor de integritate.

251. Conduita reclamantului, atât în privința faptelor sale, cât și a explicațiilor oferite, este de natură să trezească dubii în privința respectării standardelor etice ale funcției de procuror, astfel cum sunt consacrate de Codul de etică al procurorului, în special în partea: obligației de a respecta legislația națională (pct. 6.1.1); obligației de a acționa echitabil și onest (pct. 6.1.2); obligației de a respecta cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate (pct. 6.3.1) și obligației de a nu genera aparențe de corupție sau abuz (pct. 6.3.6).

252. Funcția de procuror impune, dincolo de conduita profesională, o responsabilitate morală extinsă, inclusiv în domeniul gestionării patrimoniului personal și al relației cu instituțiile financiare. La caz, însă, reclamantul, la deschiderea procedurii de succesiune, nu a înștiințat notarul despre contul bancar al

mamei sale decedate; nu a notificat banca despre decesul deținătorului cardului bancar (mama sa); a tolerat și, potrivit propriilor afirmații, uneori a participat la utilizarea cardului bancar al mamei după decesul acesteia; nu a rectificat această situație timp de aproape 2 ani, deși a fost parte la succesiune. Această lipsă de reacție, coroborată cu folosirea ocazională a mijlocului de plată pentru cheltuieli în străinătate, compromite imaginea de responsabilitate și probitate pe care trebuie să o întruchipeze acesta ca procuror.

253. Chiar dacă nu a fost reținută comiterea unei fapte prejudiciabile, simpla utilizare de către un procuror, fără drept și în mod repetat, a unui instrument financiar emis pe numele unei persoane decedate, în contextul vacanțelor personale sau al vieții curente, creează o aparență obiectivă de abuz sau de avantaj patrimonial obținut prin ocolirea normelor legale. Această conduită se situează în zona gri a eticii, unde transparența și reacția proactivă sunt esențiale. Or, candidatul a adoptat o atitudine contradictorie, oscilând între negare, minimalizare și pasare a responsabilității, fără a da dovadă de asumare morală și profesională.

254. Comisia de la Veneția a notat că „Pentru funcțiile de demnitate publică, integritatea înseamnă asumare, iar nu explicație post-factum. Lipsa asumării e, prin sine, o încălcare etică”(CDL-AD(2021)038, §46).

255. Instanța de judecată reiterează că, în evaluările efectuate în temeiul Legii nr. 26/2022, nu se cere demonstrarea unei vinovății în sens penal, contravențional sau disciplinar, ci doar existența unui dubiu serios și rezonabil privind integritatea etică. În speță, se atestă că, reclamantul avea cunoștință de existența contului și de folosirea acestuia; operațiunile au fost corelate în timp și spațiu cu deplasările sale în afara țării; nu a explicat consistent folosirea contului în Grecia, unde a fost singur, dar s-au făcut plăți cu cardul; a oferit declarații contradictorii, a retractat afirmații anterioare și a formulat presupuneri improbabile („nu am văzut ce e scris pe card”, „probabil a fost folosit de fratele”).

256. Astfel, nu doar fapta în sine, ci maniera în care a fost gestionată moral și profesional ridică dubii obiective cu privire la corectitudinea, onestitatea și încrederea pe care candidatul ar trebui să o inspire în exercitarea funcției.

257. Completul de judecată special notează că, indiferent de quantumul sumelor implicate sau de eventuala bună-credință în anumite momente, ansamblul conduitei reclamantului nu corespunde profilului moral și profesional al unui procuror cu responsabilități publice. Mai mult, această situație contravine principiului „*apparent honesty*” consacrat în jurisprudența Comisiei de la Veneția și a organismelor GRECO, potrivit cărora „Pentru judecători și procurori, nu doar faptele contează, ci și percepția publicului cu privire la moralitatea deciziilor lor personale. Un magistrat care nu poate inspira încredere în administrarea propriului patrimoniu nu poate

pretinde autoritate asupra bunului public.” (Comisia de la Veneția, CDL-AD(2021)038, § 46).

258. În aceste condiții, instanța de judecată consideră că, Comisia de evaluare întemeiat a conchis că acțiunile candidatului Iancu Zaporojan de utilizare a contului de card bancar al mamei sale după decesul ei sunt apte să genereze dubii serioase și obiective cu privire la integritatea etică a acestuia, iar explicațiile sale în cadrul procedurii de evaluare ai permis ca aceste dubii să se fortifice și să se transforme în dubii serioase.

259. Totodată, Completul de judecată special vădește că, din argumentele reclamantului prezentate în fața instanței de judecată, nu se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării sale în fața Comisiei de evaluare și care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatului, în partea problemei utilizării contului de card bancar al mamei sale după decesul ei.

260. Cât privește constatările de la Capitolul V (Analiza) Problema d) lit. (i) din decizia nr. 28 din 12 septembrie 2024 (nedeclararea a două terenuri agricole în declarația anuală pentru 2016), Completul de judecată special observă că, potrivit Comisiei de evaluare, în anul 2017, în baza unui contract de vânzare-cumpărare din 16 martie 2017, candidatul a achiziționat două terenuri agricole cu o suprafața de 0,0760 ha și 0,8265 ha, amplasate într-un sat din raionul Drochia. Contractul de vânzare-cumpărare a fost înregistrat la Cadastru la 20 martie 2017. În declarația anuală pentru 2016 (depusă peste o săptămână, la 27 martie 2017), candidatul nu a declarat dreptul de proprietate asupra acestor două terenuri agricole.

261. Comisia de evaluare a atras atenția că, fiind întrebat despre nedeclararea acestor două terenuri agricole, candidatul a declarat că a respectat procedurile de înregistrare doar atunci când a dispus de timp. Candidatul a invocat că în acea perioadă deja activa și locuia în raionul Nisporeni, iar procedurile de înregistrare a terenurilor urmau a fi perfectate la Agenția Servicii Publice, oficiul Drochia, necesitând în acest sens o programare prealabilă, care nu tot timpul coincidea cu posibilitățile sale. Iar, în timpul audierilor, candidatul a menționat că, sistemul de declarare „este pentru Republica Moldova aparent nou și uneori comitea câte o abatere, dar cu siguranță nu era intenționată”. Fiind întrebat cum explică omiterea declarării terenurilor achiziționate cu doar câteva zile înainte de depunerea declarației, candidatul a explicat că nu a avut nicio intenție de a tăinui ceva, tot timpul și-a propus să fie transparent și în următorul an a făcut declarația respectivă.

262. În privința constatărilor de la Capitolul V (Analiza) Problema d) lit. (ii) din decizia nr. 28 din 12 septembrie 2024 (nedeclararea a patru loturi de teren în declarația anuală pentru 2018 și valoarea a șase loturi de teren în declarația anuală pentru 2019), Completul de judecată special relevă că, potrivit Comisiei de evaluare, în baza contractului din 21 decembrie 2018, candidatul a achiziționat două terenuri

agricole, cu suprafața de 0,7403 ha și 0,0759 ha, amplasate într-un sat din raionul Drochia. Contractul a fost înregistrat la Cadastru la 05 februarie 2019.

263. Ulterior, prin contractul de vânzare-cumpărare din 01 februarie 2019, candidatul a achiziționat două terenuri cu destinația grădină, cu suprafața de 0,22 ha și 0,33 ha, ambele amplasate într-un sat din raionul Drochia. Contractul a fost înregistrat la Cadastru la data de 15 martie 2019.

264. Comisia de evaluare a observat că, în declarația anuală pentru 2018, depusă la 29 martie 2019, depusă după achiziționarea și înregistrarea la Cadastru a contractelor din 21 decembrie 2018 și 01 februarie 2019, candidatul nu a indicat dreptul de proprietate asupra acestor patru bunuri imobile în secțiunea „Bunuri imobile – Terenuri, în tara și străinătate” din declarație.

265. Deopotrivă, Comisia de evaluare a stabilit că, la 29 august 2019, candidatul a achiziționat două loturi de teren cu suprafața de 0,7139 ha și 0,0759 ha, ambele amplasate într-un sat din raionul Drochia. Contractul de vânzare-cumpărare a fost înregistrat la Cadastru la 26 septembrie 2019. Însă, în declarația anuală pentru 2019, depusă la 31 martie 2020, contrar prevederilor legale, candidatul nu a indicat valoarea bunurilor imobile achiziționate la 21 decembrie 2018, la 01 februarie 2019 și la 29 august 2019.

266. Comisia de evaluare a menționat că, candidatul a explicat neindicarea terenurilor achiziționate prin contractele din 21 decembrie 2018 și 01 februarie 2019 în declarația pentru anul 2018, depusă la 29 martie 2019, ca fiind o greșală tehnică. Iar, neindicarea valorii bunurilor imobile în declarația anuală pentru 2019 s-a datorat cel mai probabil grabei și că „valoarea acestor bunuri a fost declarată pentru anii precedenți”, precum și dintr-o greșală tehnică.

267. Comisia de evaluare a constatat admiterea de către candidat a încălcării regimului de declarare a averii: (1) candidatul nu a declarat dreptul de proprietate asupra a șase bunuri imobile în declarațiile anuale pentru 2016 și 2019; (2) candidatul nu a declarat valoarea a șase bunuri imobile în declarația anuală pentru 2019.

268. Comisia de evaluare a apreciat explicațiile candidatului, precum că aceste omisiuni nu au fost intenționate, s-au datorat „grabei” și „din neștire”, precum și că a recunoscut că „uneori comitea câte o abatere, dar cu siguranță nu era intenționată”, ca fiind neplauzibile pentru un candidat cu experiență de durată mare în domeniul dreptului, cu atât mai mult că în această perioadă candidatul deținea o funcție managerială și implicit ar trebui să fie un exemplu pentru subalterni.

269. Verificând sub aspectul concluziilor referitoare la corespunderea candidatului Iancu Zaporajan criteriilor de integritate, prin prisma constatărilor reținute de către Comisia de evaluare în decizia nr. 28 din 12 decembrie 2024 și a

argumentelor relevante invocate de către reclamant în cererea de contestare, Completul de judecată special consideră că, candidatul Iancu Zaporojan nu a înlăturat dubiile Comisiei de evaluare cu privire la integritatea sa etică și financiară cu referire la nedeclararea a șase bunuri imobile în declarațiile anuale pentru 2016 și 2018 și nedeclararea valorii a șase bunuri imobile în declarația anuală pentru 2019, dubii care nu au fost atenuate de către candidat.

270. Instanța de judecată învederează că, art. 4 alin. (1) din Legea nr. 133/2016 impune subiecților declarării obligația să declare toate bunurile imobile deținute în proprietate, inclusiv terenurile agricole și cu altă destinație, dobândite până la data depunerii declarației. Această obligație nu este una facultativă sau formală, ci o condiție legală esențială în vederea exercitării unor funcții publice.

271. În condițiile speței, în baza contractului de vânzare-cumpărare autentificat la 16 martie 2017 și înregistrat în Cadastru la 20 martie 2017, Iancu Zaporojan a dobândit în proprietate asupra două terenuri agricole cu suprafețele de 0,0760 ha și 0,8265 ha situate într-o localitate din raionul Drochia.

272. Totodată, este pertinent faptul că, declarația sa anuală pentru 2016, a fost la 27 martie 2017, adică peste o săptămână de la dobândirea dreptului de proprietate asupra acestor terenuri. Însă, în pofida acestui fapt, în declarația anuală de avere și interese pentru anul 2016, Iancu Zaporojan nu a reflectat dobândirea acestor bunuri imobile, deși, la data completării declarației, dreptul său de proprietate era deja înscris în Registrul bunurilor imobile.

273. Ulterior, în baza contractului de vânzare-cumpărare din 21 decembrie 2018, Iancu Zaporojan a dobândit dreptul de proprietate asupra două terenuri agricole, cu suprafața de 0,7403 ha și 0,0759 ha, amplasate într-un sat din raionul Drochia. Contractul dat a fost înregistrat la Cadastru la 05 februarie 2019.

274. Totodată, prin contractul de vânzare-cumpărare din 01 februarie 2019, Iancu Zaporojan a achiziționat două terenuri cu destinația grădină, cu suprafața de 0,22 ha și 0,33 ha, amplasate în într-un sat din raionul Drochia. Contractul dat fiind înregistrat la Cadastru la 15 martie 2019.

275. Însă, în declarația anuală pentru 2018, depusă la 29 martie 2019, adică după achiziționarea și înregistrarea la Cadastru a contractelor din 21 decembrie 2018 și 01 februarie 2019, Iancu Zaporojan nu a declarat dreptul de proprietate asupra acestor patru bunuri imobile.

276. În continuare, la 29 august 2019, Iancu Zaporojan a cumpărat două loturi de teren cu suprafața de 0,7139 ha și 0,0759 ha, ambele amplasate într-un sat din raionul Drochia, iar contractul de vânzare-cumpărare a fost înregistrat la Cadastru la 26 septembrie 2019.

277. Însă, în declarația anuală pentru 2019, care a fost depusă la 31 martie 2020, Iancu Zaporojan nu a completat rubrica „valoarea bunurilor imobile” în privința terenurilor achiziționate în baza contractelor de vânzare cumpărare din 21 decembrie 2018, 01 februarie 2019 și 29 august 2019.

278. Completul de judecată special apreciază ca fiind contradictorii și evazive explicațiile lui Iancu Zaporojan pe marginea acestei chestiuni, precum că procedurile de înregistrare a terenurilor ar fi fost amânate din lipsă de timp și din cauza distanței față de Oficiul teritorial Drochia al Agenției Servicii Publice, fără a face distincție între momentul încheierii contractului (care atrage transferul proprietății) și momentul declarării bunurilor în scopul transparenței funcției publice. În timpul audierilor, candidatul a relativizat obligația de declarare, invocând faptul că „sistemul de declarare este aparent nou” și că ar fi comis „o abatere neintenționată, dar s-au datorat „grabei, din neștire” și „uneori comitea și el câte o abatere, dar cu siguranță nu era intenționat”.

279. Caracterul repetitiv și sistemic al omisiunilor denotă că acestea nu au fost omisiuni accidentale, ci indicii de conduită neglijentă din partea reclamantului, or, în declarația pentru 2018 acesta a omis să declare 4 terenuri, în declarația pentru 2019 încă 2 terenuri și nu a indicat valoarea acestor imobile.

280. Aceste omisiuni nu sunt incidente unice, au fost comise în mod repetat, pe parcursul a mai multor ani, se referă la bunuri similare, dobândite consecutiv și au fost justificate prin explicații superficiale și contradictorii „din grabă”, „neatenție”, „greșeală tehnică”, „probabil”.

281. Instanța de judecată nu poate accepta aceste justificări, or, Instrucțiunea privind modul de completare a declarației de avere și interese personale, aprobată prin Ordinul Autorității Naționale de Integritate nr. 2 din 13 ianuarie 2017 (în vigoare de la 17 februarie 2017 până la 18 februarie 2022), dar și Regulamentul privind modul de completare a declarației de avere și interese personale în formă electronică, aprobat prin Ordinul Autorității Naționale de Integritate nr. 15 din 27 februarie 2018 (în vigoare de la 09 martie 2018 până la 18 februarie 2022), explicau univoc că subiectul declarării are obligația să declare bunurile imobile deținute la data depunerii declarației și să indice valoarea contractuală/cadastrală.

282. Iar, Legea nr. 133/2016, la rândul său, instituie un standard obiectiv de diligență, potrivit căruia subiectul declarării este responsabil pentru veridicitatea și deplinătatea datelor din declarația de avere (art. 5 alin. (4)). Intenția nu este un element necesar pentru a constata încălcarea. Din acest punct de vedere, omisiunea candidatului nu este acoperită de scuza „lipsei de timp” sau a unei „greșeli neintenționate”.

283. Completul de judecată special învederează că, pilonii unei justiții profesionale, competente, eficiente și prietenoase sunt cei trei „i”: independența,

imparțialitatea și integritatea, care de fapt sunt principii ce se regăsesc în Codul de etică și conduită al procurorului.

284. Din conținutul principiului integrității, consfințit la pct. 6.3 din Codul de etică al procurorilor, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr. 4 din 27 mai 2016, rezultă că, procurorul trebuie să se comporte întotdeauna, și nu numai în exercitarea atribuțiilor de serviciu, în mod onorabil și demn de funcția sa, fiind un exemplu de conduită pentru restul societății.

285. Integritatea trebuie văzută ca o valoare fundamentală care presupune o conduită și un comportament adecvat profesiei de procuror, atât în exercitarea funcției, cât și în afara ei, prin prisma standardului intern al demnității profesiei, precum și prin raportare la standardul extern, al încrederii publice în actul de justiție.

286. Standardele de integritate emană și din prevederile Legii integrității nr. 82 din 25 mai 2017, care la art. 10 alin. (1) lit. c) stipulează că climatul de integritate instituțională se cultivă *inter alia* prin respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale. Iar, alineatul (3) al aceluiași articol prevede imperativ că, nerealizarea măsurilor prevăzute la alin. (1) duce la compromiterea climatului de integritate instituțională și a integrității în sectorul public.

287. Completul de judecată deduce că, normele internaționale și naționale precitate impun în obligația procurorilor de a demonstra societății o integritate absolută a comportamentului lor.

288. Respectiv, pentru a nu provoca îndoieli în privința integrității sale, reclamantul Iancu Zaporojan avea obligația pozitivă de a indica toată averea sa în declarațiile anuale depuse la autoritatea de integritate, ce o deținea anume la momentul depunerii declarației și a indica valoarea bunurilor imobile.

289. Cu atât mai mult că, Iancu Zaporojan a participat activ și nemijlocit la dobândirea acestor imobile și, la depunerea declarației, cunoștea despre existența acestora, dar și despre valoare imobilelor. Respectiv, toate explicațiile invocate de către acesta, în esență, reprezintă o justificare neviabilă de neîndeplinire a obligației pozitive legale de a declara toate activele ce le deținea și valoarea lor, în declarațiile pentru anii 2016, 2018 și 2019.

290. În interpretarea sistemică a Codului de etică al procurorilor, normelor Avizului CCPE nr. 13(2018) „Independența, responsabilitatea și etica procurorilor”, Legii integrității nr. 82/2017 și Legii privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133/2016, procurorii trebuie să demonstreze societății o integritate absolută a comportamentului lor.

291. Reieșind din faptul că procurorii au obligația să respecte cele mai înalte standarde etice, aceștia trebuie să demonstreze societății că sunt integri, să adopte un comportament ce nu provoacă îndoieli și să nu admită aparența unor posibile

conflicte de interese. Or, integritatea semnifică însușirea de a fi integru, de a fi cinstit, de a da dovadă de probitate. Integritatea este absolută și nu are diferite grade de gravitate.

292. Integritatea, ca principiu etic, are ca reper modul în care ceilalți percep comportamentul procurorului ca fiind conform cu etica și comandamentele morale recunoscute de societate ca fiind cele mai înalte standarde pentru o persoană ce deține o funcție publică esențială pentru societate, precum și modul în care o persoană înțelege să se manifeste în societate. Prin urmare, procurorii trebuie să își îndeplinească obligațiile cu integritate, în interesul justiției și societății, ceea ce implică obligații atât în viața profesională, cât și personală.

293. Omiterea declarării unui bun recent dobândit este, de fapt, un indicator al lipsei de diligență. Or, situația în care un bun imobil este dobândit cu doar 11 zile înainte de depunerea declarației și totuși nu este menționat, deși contractul este autentic și valabil, indică nu o simplă neglijență, ci o ignorare a unei obligații legale esențiale, în special având în vedere profesia de procuror a candidatului.

294. Conform principiului integrității, procurorul are o prezumție de cunoaștere și înțelegere a legii care nu poate fi infirmată de invocarea unei simple erori. Când o persoană investită cu autoritate publică omite să declare un bun recent dobândit, acest fapt reflectă un grad inacceptabil de neglijență, cu valențe etice clare.

295. Deopotrivă, din principiile Codului de etică al procurorilor rezultă indubitabil că aceștia trebuie să dea dovadă de onestitate, transparență și respect față de lege, iar orice abatere de la obligațiile de integritate, chiar aparent minore, poate afecta reputația profesională.

296. Dubiile Comisiei de evaluare au fost trezite de repetitivitatea omisiunilor de declarare a întregii averi și a valorii acesteia, explicațiile evazive și contradictorii ale candidatului, dar și de lipsa diligenței unui profesionist al dreptului, care implică un standard mai înalt de probitate morală.

297. Prin urmare, Comisia de evaluare a concluzionat justificat că aceste circumstanțe generează dubii serioase privind conformitatea candidatului Iancu Zaporajan cu criteriile de integritate etică și financiară, astfel cum sunt definite de Legea nr. 26/2022.

298. Totodată, Completul de judecată special vădește că, din argumentele reclamantului prezentate în fața instanței de judecată, nu se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării sale în fața Comisiei de evaluare și care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatului, în partea problemei nedeclararea bunurilor imobile în declarațiile anuale pentru 2016, 2018 și 2019.

299. În asemenea circumstanțe, Completul de judecată special consideră că, neconsecvențele și explicațiile incoerente ale candidatului cu privire la aspectele supuse evaluării au subminat credibilitatea sa în fața Comisiei de evaluare.

300. Or, după cum instanța de judecată a subliniat supra, procurorii trebuie să respecte cele mai înalte standarde etice și profesionale, atât în exercitarea atribuțiilor lor, cât și în afara lor, permițând astfel societății să aibă încredere în justiție. Având în vedere că procurorii acționează în numele poporului și în interesul public, ei trebuie să fie întotdeauna integri și întotdeauna să fie conștienți de riscurile corupției și să nu admită aparența unui comportament corupțional în activitatea sa, iar tranzacțiile cu privire la proprietatea personală să fie încheiate într-un mod care să nu provoace îndoieli. Procurorul trebuie să se comporte întotdeauna, și nu numai în exercitarea atribuțiilor de serviciu, în mod onorabil și demn de funcția sa, fiind un exemplu de conduită pentru restul societății.

301. În cauza *Sevdari v. Albania*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că anumite încălcări ale funcționarilor publici a obligațiilor cu privire la declararea averii, pot fi considerate, în general, ca grave. Acestea pot include, printre altele, nedeclararea principalelor active sau a surselor de venit sau încercări deliberate de a le ascunde de autorități, incapacitatea de a justifica achiziții majore prin economii sau resurse legitime și suficiente, deținute la momentul achiziționării; sau incapacitatea de a justifica un stil de viață excesiv sau cheltuieli extravagante, care depășesc în mod clar mijloacele legale declarate funcționarului vizat și ale familiei sale (nr. 40662/19, din 13 decembrie 2022, § 85).

302. Astfel, în opinia Completului de judecată special, candidatul Iancu Zaporojan nu a desființat dubiile Comisiei de evaluare, ba mai mult ca atât, prin comportamentul său, explicațiile incomprehensibile și inconsecvente, candidatul a fortificat dubiile Comisiei, transformându-le în dubii serioase.

303. Cumulul ipotezelor descrise supra conving instanța de judecată că, la caz, nu se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea de către Iancu Zaporojan, candidat la funcția de membru al Colegiului de disciplină și etică din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor, a evaluării în fața Comisiei de evaluare și care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatului, nefiind înlăturate dubiile serioase formulate de Comisia de evaluare (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică și financiară, conform art. 8 alin. (1), (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a), alin. (5) lit. b) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022.

304. În justiție, integritatea este mai mult decât o virtute, ea este o necesitate. Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni a remarcat că procurorii trebuie să facă dovada unei integrități absolute a comportamentului lor [Avizul CCPE nr. 13 (2018) „Independența, responsabilitatea și etica procurorilor”, §§ 55].

305. Ținând cont de cele reținute supra, Completul de judecată special relevă că, în litigiu dedus judecății, nu se regăsesc temeiuri legale de a anula decizia Comisiei de evaluare procurorilor nr. 28 din 12 decembrie 2024 privind candidatura lui Iancu Zaporojan, candidat la funcția de membru al Colegiului de disciplină și etică din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor.

306. Or, actul administrativ supus controlului judiciar este emis conform prevederilor legii, nefiind constatată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, iar în cadrul procedurii de evaluare și evaluare reluată nu au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare, astfel că cererea de contestare depusă de Iancu Zaporojan este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

307. În conformitate cu art. 14 alin. (6), alin. (8) lit. a), alin. (9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022,

COMPLETUL DE JUDECATĂ SPECIAL, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei de evaluare procurorilor, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Respinge contestația depusă de Iancu Zaporojan împotriva deciziei nr. 28 din 12 decembrie 2024 a Comisiei de evaluare procurorilor.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Ion Malanciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni